

colum? de eius etia
 ce de p picius: ut a
 annua solentate la
D martiri tui a
 tus qui nos
hinc sustus ut palm
Stephani pape et
 quos proficendo
 participatione reco
 quozu memoriam
 quimus omnipote
Alia cor
 piamus. p. certa red
 gem? ut quod pia
 nosse: ut quod pia
 mine questum do
 precioso sanguinis
Complend. O orp
Oratio de apst
 fidum crecat et ga
 tractamus: quibus
 martiri honore de
Q omnia domine
 nos semp et mima
O blati tibi sacrifi
 pios

de apostolis. **Collera.**
 Thunctio. **per totum** k yrieleto.
Ad vincula sancti petri offic.
 ista desideria compleantur. p.
 fieri et vicia nostra purgentur: et
 huius domine operatione my
 Desunt in moralia. **Lob. Per**
om. recordie dona cocillet. p.
 tatis ad soluat: et tunc nobis mite
 rimus: et vincula nostre prau
 tum naturalia recedentes offe
 domine quam sanctorum tuo
 deus. **Sect.** Nostia hec quam
 persequitur. **Ab** Abrahams
 Descendens iesus. **Mel.** Lum
 Alleluia. X. **Guth** aut. **Euangel.**
fol. dm. 220. **St** loziosus deus.
Epla. **St** ius agere debem?
 itantibus habere. **Per** domini
 ab omnibus merentur aduer
 tuozu intercedentibus? meritis:
 veniam peccatoz: ut sanctoru
 comitibus: da famulis tuis iuozu
 venendi copiosum mun? **Gre**
 C

Capitulum
D. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Capitulum
D. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

D. 9.

D. 9.

Deus qui scitis tuos abdon **Evangelium**

THRENOLOGIA

De

BEATISSIMO QUI-

DEM; SED ECCLESIAE TAMEN

MULTIS NOMINIBUS TRISTISSIMO, ET

tantum non hoc tempore ominoso Theo-
logorum obitu:

Quorum

SANE QUAM MULTI BREVI

temporis spacio, nec illi è multis morta-

lirati crepti cum desiderio honorum omnium
ad plures abierunt;

TUM JUSTISSIMI LUCTUS TE-

stificandi: tum animi erga desideratissimos pra-

ceptores suos minimè ingrati declarandi gratiâ

Scripta & publicè recitata

in

Incluta VVitebergensium Academia,

M. CUNRADO RAUSCHARDO

VValtershusa--Thuringo.

Excusa VVITEBERGÆ,

Typis VVolfgangi Meisneri.

Impensis Pauli Helvvigij.

Anno Christiano 1713 DCVIII.

PRAESCRIPTIO
Ad Lectorem Candidum,

Quem

SALVERE JUBEO.

QUOD SOCRATEM OLIM
Amorem vituperaturum fecit esse
accepimus: idem vellem hoc tempo-
re mihi quoque facere licuisset, & ob-
velatō capite oratiunculam istam,
quā trepidè nunc emitto, habere, hoc est, habi-
tam in scrinia recondere, atque, quod decretissi-
mum mihi erat, æternis damnare tenebris. Non
quidem ideo, quasi ejus me usque adeo pudeat aut
pigeat, si modo rectè judicarunt præceptores mei,
qui tamen plusculum, nisi fallor, intelligunt, quam
ego, aut tu, aut alij nostri similes. Sed quia male-
volorum susurros extimiscebam, qui à quo sibi jam
temperant? haud multum absimiles parasit astris,
de quibus ille apud Plautum:

In capte.

Quasi cum caletur, cochleæ in occulto latent,
Suō sibi succō vivunt, ros si non cadit:
Item parasiti rebus prolatis latent
In occulto miseri, victitant succō suō,
Dum ruri rurant homines, quos liguriant.
Prolatis rebus parasiti venatici

.Sumus;

58 11

Sumus; quando res redierunt, molossici,
Odiosiciq; , & multum incommodistici.

*Quod si enim novi aliquid affigatur Bibliopo-
lij valvis, ecce! Capito & Dento aliquis ingredi-
tur, volvit illud, revolvit. Tum si unus atq; alter
adeſt eruditior, nutante capite inter legendum
subridere incipit, & ungue ad chartæ oram im-
presso commonſtrat quoties una in pagina miſer il-
le ſcriptorculus ſit lapſus, & quidem in leviſſimis
graviſſimè. Atq; ita x̄iōw ſcilicet ſuam & ingenij
acumen, non niſi aniculis antea, quibus fortassis li-
teras legerat, notum, coram eruditis oſtentare
vult carpendo alios, cum ejuſmodi ſuffenus ſepenu-
merò ſtultior ſit ipſò barbarò Poticiò, & abundè ſa-
tis habeat, quod domi in ſe carpere poſſit & da-
mnare. Nam ſi periculum faceres in epistolari ar-
gumento duntaxat, auſim ſponſionem facere, poſt
probè demorſos ungues, & caput ſcalptum eruditis
auribus ipſum dignum nihil prolaturum.*

Ut nemo in ſeſe tentat deſcendere, nemo,
Sed præcedenti ſpectatur mantica tergo.

Pers. ſat. 50

*Facile igitur potui abſq; Tiresia prævidere quæ
judicia mihi parata & cenſuræ in novo hoc dicen-
di argumento. Erit enim non nemo haud dubiè,
qui me gloriolæ potius titillatione aliqua adductū,
quam ſeria pietate impulſum finget ad præſtandum
iſtud cum luçtu tanto præceptoribus meis officium.*

A 3

Cre-

Epist. 64.

Crederne verò huic Critico LECTOR, qui Rau-
schardi ingeniolum nosti ab omni ambitione &
Naturâ, & institutione alienissimum? Non cre-
des, scio, si Phœbus ipse credendi autor. Et testabun-
tur hoc illi, si opus, qui disciplinam meam forma-
runt primùm in Thuringia, ex quibus honoris
causâ nomino elegantiss. & multis charissimum
ANDREAM VVILKIUM. Ac profectò ridi-
cula mihi illa gloria, quam quis ex fletu velit & lu-
ctu aucupari: licet dolori etiam suam ambitionem
esse Sopho Romano haud illibenter largiar. Et sa-
piè non fugit me scripturiente hoc seculo plurimos
esse, qui quidvis etiam quoquo modo cōsutum char-
tis illinunt, & typis evulgant, ut videlicet merca-
tores piperis cucullos habeant, Bibliopole involu-
era, & fuliginose coquæ tegumenta, quibus lepo-
rum pedes muniant adversus ignis injuriam, si
quando affigendi verubus sunt. Et tanti tamen
sepenumerò faciunt pulchellum illum ingenij sui
foetum, ut persuasum sibi habeant,

— secula posterosq; posse

Martial. lib.
10. epigr. 18.

Arpinis quoq; comparare chartis,
ut pœta illa huc referam: immò existiment, in-
gentem facere Remp: literariam jacturam, si eum
supprimant. Cum istis ego hoc modo nunquam vo-
lui insanire, nec volo etiam. Noli igitur hic dentes
imprimere, parce, parce mihi;

Ne

Ne perdas operam, qui se mirantur, in illos
Virus habe, nos hæc novimus esse nihil,

Mart. lib. 130
epigr. 20

loquor ex eodempœta. Cur ergo emittis, inquis
ista? Emitto quidem, & ego quoque non meâ sponte
in hanc scenam prodeo: sed, non mentior, invitatus
protrahor partim amicorum & commilitonum
meorum instinctu: partim suâsu eorum, quibus vi-
te meæ rationes ultrò commisi. Quorum autori-
tas utique apud me plus ponderis habere debuit,
quam cachinni illorum, qui nisi quod ipsi faciunt,
nil rectum putant. Contra Democritus aliquis
ridebit, quod ego, quippe homo adhuc Catecheticus
(ita enim quibusdam per cavillum hodiè Theolo-
giæ studiosos appellare lubet) tantum mihi sumam,
ut nescio quæ dira & dura Fata patriæ ominari
ausim ex unius atque alterius concionatoris morte:
quasi is sim, qui sentiat

— tripodas, Clarj lauros, & sidera —

Vergil. 3. Æn.

Et volucrum linguas, & præpetis omina penna.

At ego ex animo testor tale quid ne quidem in-
mentem mihi venisse unquam. Nam si quisquam
est, cui Ecclesiæ & patriæ salus cura ac cordi, ego
meum quoque nomen profiteor. Scio enim in ea no-
stram omnium sitam. Sed tristissimum istum &
sine exemplo tot ac tantorum Theologorum obitum
deslere volui, & debuisse me iure mihi videor, quem
quod ominosum esse dixi, Scripture oraculis con-

A 3

firmatus

in Hipp. Co-
rona.

*firmatus feci, quae quando sefellere? Aliàs cum
Euripidea Nutrice fateor. & <sup>μαρτίς ἐπι, τὰ φανή γυνώ-
σαι σαφώς.</sup> Audacter igitur certi nihil pronuncia-
vi: quin potius pro avertendis malis si quae impen-
deant, D E U M serio sum precatus. Et quae dixi
ego, non dubito bonos omnes cogitare: Qui verò
felicitatis aliquid subesse putat, ille sanè vel Roma-
norum Imperatori de Turcis victoriam pollicea-
tur: vel Ecclesiae persuadeat generalem Iudaeorum
conversionem, & sibi propitiam Venerem, me à ni-
hil interest. Ego certè in hoc tristi casu non potui
manus sustollere, & ingeminare Obe jam! Ari-
stippo olim Corinthum naviganti, & ortà tempe-
state timenti naufragium, Crassus quidam, homo
militaris ob id insultabat: & cur inquit, vos Phi-
losophi, qui mortem non formidandam predicatis,
in discrimine expallescit, nos indocti non time-
mus? Cui ille: non de pari anima tibi mihiq, cu-
ra ac metus est. Idem volo ego quoq, meo Crasso
responsum: non de pari morte nobis cura ac me-
tus est, si Theologi moriantur, & si tu, ac tui si-
miles, qui numerus tantum estis, & fruges consu-
mere nati. Sperare quidem optima, & petere et-
iam à Deo possumus: pessima tamen timere debe-
mus, ut ad strenuam cum omni sorte pugnam tan-
quam pugiles parati inveniamur. Sed enim ego
hic tacere debui, & audire alios? Inconspete!
indi-*

indignaris si subortò in vicinia incendiò servus
tuus in eodem tecum constitutus periculo id tibi si-
gnificet, & non Consul? Alij alia invenient que
carpant. Quid autem ego quod opponam? Aliud
nihil præter preces. Te igitur LECTOR, qui-
cunq;, ubicunq; es, rogatum volo, ut si quid vel
in rebus, vel verbis deprehendis minus aptè à
me usurpatum, minus rectè in loco colloca-
tum, ignoscas homini ad ignoscendum cuivis
paratissimo. Da hoc ætati meæ; da Humanitati
tuæ & equitati, si quæ in te: da huic temporì. In
cæteris me tibi titulus excusaverit. Threnolo-
giam enim duntaxat esse volui. Utinam! verò es-
set tanta, quantà digni sunt illi magni viri, quos
fleo. Sed qualis — ea demum — cunq; sit, in lucem
nunc do, & memoriæ illorum consecro, hac spe fre-
tus in luctu non considerari verborum profectum;
sed lugentis affectum. Quem profectò tantum in
me esse affirmare queo, quantus cadere in homi-
nem piū & non ἀσέβητον planè potest. Cætera Va-
le, quisquis es benivole LECTOR, & Domi-
num messis nobiscum ardentè invoca, ut opera-
rios in messem suam mittat dignos & fideles, quo-
rum operâ sermo Dei currat & clarificetur. An-
nue ò supreme Rex! qui potes omnia, qui vides
omnia.

Illu-

Illustri & Generoso, nec san-
guinis tamen magis, aut Natalium: quam
virtutum splendore incluto Do-
mino, Domino

IOACHIMO ANDREÆ
SCHLICKIO, Comiti à Passaun/ & Weis-
sentirchen / Domino in Zwihana
& Turnowa,

DEDICO CONSECRQUE.

MEREDO EGO INCLUTE HE-
ros, non tuam solum Clementiam mira-
turam; sed alios etiam, & in primis eos,
qui ceteris curiosiores sunt & moroso-
res, indignaturos, quod istam sive threnologiam, si-
ve neniam & concinnare voluerim, & illustri no-
mini tuo dedicare. Qua in parte tantum abest,
ut novi aliquid, & prater opinionem meam fieri
existimem, ut, si contra fiat, ipse sim miraturus ve-
bementèr. Non enim ignarus adeo sum hujus se-
culi, & qui in eo, morum, ut nesciam in quam va-
ria judicia & voces incursum sit hoc meum fa-
ctum. Prævidi Catones istos, & animum etiam
meum adversus eos ita obfirmavi, ut eorum sibilos
nō pluris sim facturus, quam si in publica via eam,
canum latratum, vel gingritum anserum. Qua-
propter

propter ijs nullo jure me obstrictum judico, ut bu-
jus facti mei rationem reddam. Scio enim, quam-
vis reddam, me non posse efficere, ut effrenem suam
linguam coerceant. Proinde indignentur illi quan-
tum volent, & quamdiu volent; immò si ita ipsis
lubet, rumpantur. Ego verò illorum causâ me non
disrumpam. Sed tua Generositas, si rationis meæ
viam cognoverit, & mirari desinet, opinor, &
consilium nullum fuisse anteferendum meo judica-
bit. Ac primùm quidem non fugit clementiam
tuam quantis calamitatibus prematur, & tan-
tum non opprimatur Ecclesia nostra Evangelica:
quibus jam pondus adijcit tum novitas, tum diu-
turnitas. Novitas in eo apparet, quod non exter-
nis duntaxat malis, & in corpore affligitur am-
plius, in quibus penè obduxit callum: sed internis,
nec ijs vulgaribus; verùm talibus, quæ ad cor
ipsius, ut sic dicam, penetrare videntur. Quo re-
fero triste illud & acerbum Fatum, quod annis his
proximis eam excepit, dum morte quidem non im-
maturâ fortassis; sed intempestivâ tamē nimis suis
fuit orbata defensoribus & fidelissimis, & charissi-
mis. Theologos puto illos, quos habuit, eheu! ha-
buit magnos & eximios. Quod malum eò est a-
cerbius; quò majores fuerunt & plures, quos ami-
sit, pauciores verò sunt, quorum operâ, quam fecit,
jactura compensari queat. Epist. 92.
B feli-

felicitatis nostrae solatium, si tantâ celeritate,
adde & facilitate, repararentur cuncta, quantâ
finiuntur, ut Seneca verba hic accommodem.
Nunc incrementa lentè exeunt, festinatur in da-
mnum. Et istud malum ipsa quoque adauget diu-
turnitas: quippe quod annos quatuor integros &
non interruptos durat. Posteaquam enim sum-
mus ille Theologorû nostri seculi apex HUNNIUS
fuit rebus humanis exemptus, alij eum semper sunt,
si non hic apud nos VVitebergæ, alibi tamen apud
alios, & quidem præclarissimi Theologi secuti,
ut, quemadmodum inter eos viros: sic mortuus
etiam agmen duxisse videri queat. Sed habet præ
cæteris in primis VVitebergæ nostra quod hac in
parte conqueratur. Ea siquidem non unius; sed
quatuor Theologorum mortem luget, & quidem
talium Theologorum, quibus hoc tempore pares
dare paucos; superiores fortasse nullos possis. Id
quod non minus verè, quam liberè dixerim. Nam
cum jam maximam partem inflicti vulneris cic-
atrix penè obducta esset, ecce! MTLII, eheu!
cujus viri? quanti Theologi? mors eam nuper re-
fricavit, atq; ita recenti isto, & tam gravi vulne-
re, etiam illa, quæ consanuisse videbantur, recru-
descere cœperunt. Deum immortalem! quid hoc
Numinis & ominis? Tot ac tantos viros tam bre-
vi tempore ex amplexu Ecclesie eripi? Ita videli-
cet est,

cet est, inter peritura vivimus, & perituri. Nemo
alterò fragilior est, nemo in crastinum sui certior:
sed equat omnes cinis, impares nascimur, & vivi-^{Epist. 92.}
mus etiam impares, pares morimur, ut verè Roma-
nus Sapiens. Verùm minimè nos hìc subsistere de-
cet; sed mentes nostras sursum elevare, & mali
hujus causam considerare diligentius, quam pas-
sim nobis Scriptura monstrat. Est enim exemplum
hoc ejusmodi, ut inveniri simile in universa anti-
quitate nullum posse planè existimem. Megalander
ille & princeps Theologorum nostrorum LUTHE-
RUS non semel dixit, ac potius prædixit, futurum
tempus illud, quò defuturi sint homines docti: &
nisi colloquiorum mensalium compilator fallit, non ^{Pag. 6.}
veritus est aliquando affirmare, tantam futuram
Theologorum penuriam, ut illorum locò Ecclesia u-
sura sit Ictorum operà. Ridiculū istud videri queat
alicui hoc tempore, quò artes & disciplinas omnes
cernimus constitutas quasi in fastigio, ita ut fieri
istud non possit, nisi quis dicere velit, defuturas
feminas, quæ homines pariant. At non existimo
ego divinum illum virum in genere hoc de omni-
bus, & mediocriter doctis pronunciasse, & intel-
lectum voluisse; sed de eximie doctis, & quidem
Theologis: nec de his tamen sine discrimine omni-
bus; verùm de Theologis veris & sinceris, quo-
rum hodiè non major ferè copia est in Germa-
nia,

Sophocl. in
Oedyp. tyran.
Prov. 25, 11.

nia, quam cornicularum in Africa. Et profectò
nisi misertus DEUS Ecclesie manum contineat,
verendum nimis est, ne brevi sentiant posteri,
quam verus vates hac etiam in parte LUTHE-
RUS fuerit. Quod si quis presentium istarum
calamitatum sensu non tangitur, neque ad secutu-
rarum cogitationem horret, quas tamen avertat
Altissimus, is profectò est πέντας ἀπόκομμι ἀτεγάρνω.
Ego certè qui me pietatis studiosum, & Christia-
num profiteor, pij & Christiani à me nihil alienum
duxi. Cum autem πάντα τῷ καρῷ καλὰ, ut Tragicus,
sive ut noster Sapiens inquit: mala aurea in lectis
argenteis, qui loquitur verbum in tempore: in
publico isto Ecclesie luctu neniã hanc conscribe-
re volui, in qua quæ à me in summo dolore consti-
tuto sunt tractata, ejusmodi esse spero, ut eadem
piis & bonis omnibus in animo versari non dubi-
tem. Sed præter istam causam publicam, alia et-
iam accessit privata. Quidam enim inter eos fue-
runt præceptores mei. Cum primis autem MYLII
non solum publicã institutione: verùm domesticã
etiam conversatione mihi frui aliquandiu licuit.
Quæ quò mihi fuit jucundior: eò mors ejus accidit
acerbior. Jam quidem rerum irrecuperabilium
summam felicitatem esse oblivionem Fridericus
Imperator dixisse scribitur: sed ut ingenuè fa-
tear, subscribere ei ego jam planè non potui.

Φεῦ!

Φεῦ! τὸ θανάσιμον ὡς ταχεῖα τις βροτοῖς
Χάρις διαρρεῖ, καὶ περὶ δὲσ' ἀλίσκηται,

Apud Sophoclem Teucer admirabundus exclamat. In Ajac. Fla-
Istud in me dici nolui. Oblivisci enim suorum, ait ^{gels}
Seneca, ac memoriam cum corporibus efferre: Et ^{Epist. 100.}
effusissimè flere, meminisse parcissimè, inhumani
animi est. Sic aves, sic ferae suos diligunt, quorum
concitatus est amor, Et penè rapidus; sed cum a-
missis totus extinguitur. Hoc virum prudentem
non decet. Meminisse perseveret, lugere desinat.
Quis bonus igitur me reprehendat, si ei, cujus vel
cineribus me plurimum debere fateor, posteriori
officiò præstitò, prius etiam illud præstare co-
ner. Vix autem tenaciùs non mihi solum, sed
aliis etiam non ingratis memoriam ejus inbasu-
ram animo putabam, quam sia, quæ intra priva-
tos parietes dolor egresserat, congererem, Et typis
publicis imprimi curarem. Præsertim flagitanti-
bus hoc à me nonnullis ex ijs, qui me dicentem pu-
blicè audierant.

Tibi autem illustris Et generose Comes, Do-
mine clementiss. inscribere threnologiam istam
volui, non alij: ut cum prodeundum ipsi in lucem ef-
set Et conspectum hominum, Schlickiani, ut ita di-
cam, Solis radiis collustrata squalorem suum non-
nihil posset occultare, quos, nisi me opinio fallit, ei
non inuidebis, cum iis jamdudum universam Mis-

nam & Saxoniam compleveris. A quibus nondum ita totus ad Bojemos tuos discessisti, quin calorem eorum adhuc sentiant. Sentiunt profectò, & sentient tam diu, quam diu Ruta fruentur, quam tu fovisti, veluti umbraculo, hoc est, diutissime: id quod boni omnes unice in votis habent. Ac quotusquisq; est, qui auditò saltem Schlickianò nomine, illud sibi, quocunq; modo possit, conciliare nolit? Habet quidem per se ordo vester illustris splendoris & admirationis aliquid: sed eò fieri splendidior solet & admirabilior, quò clariori virtutis ac doctrinæ luce illustratur. Quid autem ad perfectam virtutis & eruditionis laudem clementiæ tuæ deest? quippe quæ non, ut plerique viri illustres solent, Humanitatis ac literarum studia degustavit solum, & in aditu eorum constitit, sed adyta ingressa, omnem bonarum artium doctrinam reconditam ita scrutata est, ut multos qui totam ætatem in illis versantur, superare credatur. Cumq; turpe sibi duceret, in famulis duntaxat & ancillis more Homericorum procorum ardere, ad facultatem reliquarum omnium Reginam ac Dominam, Theologiam dico, novò exemplò se convertit, eamque, ut ita loquar, sibi despondit. Audeat in te aliquid versutus Jesuita aliquis, audeat vertiginosus Sacramentarius, audeat alius, sentiet

tiet qui cum sibi res sit. Novit Argentina, novit
Fena nec obliviscentur Schlickiani nominis, quam-
diu erit Theologiae nomen. Quod si plures essent
hodie SCHLICKII, vel similes saltem ei, ne!
Ecclesia. Sed ego in praesentia Clement. tuam lau-
dare mihi non proposui: neque enim pro dignitate
satis possem, & iniquum fuerit, culpam tenuitatis
meae non attingentis fastigium tantarum virtu-
tum, laudes earum quasi deteri. Non dubito igitur
Generosus. tuam auditam tantorum Theologo-
rum morte indoluisse, vel suspirasse saltem, atque
ita super contritione Joseph, ut Prophetae verbis
utar, aliquid esse passam. Idq; eò gravius, quò ar- Amos 6, 6.
dentius eos, dum adhuc in vivis essent, amavit.
Cui ergo istam neniā meam praeter C. T. mit-
tere & offerre debui? Fortassis etiam hac de-
dicatione meā Clement. tuae memoriam refri-
cavero illius temporis, quò cum homines qui-
dam majoris confidentiae, quam Sapientiae, Ec-
clesiam in his regionibus turbarent, atque u-
niversam ejus salutem veluti uno filo appende-
rent, tuā DEUS & Theologorum horum ope-
rā usus, pacem & tranquillitatem ipsi resti-
tuit, quā etiamnum divino beneficiō fruitur.
In quarum rerum cogitationem si incideris,
non sine tacitā voluptate recordaberis haud dubiè
colloquia

colloquia cum Theologis hisce tum habita, non jucunda solum tibi; sed etiam salutaria in omne ævum. Sed volui ego in primis hac inscriptione monumentum extare publicum clementiæ & favoris illius, quò Generositas tua complexa est avunculum meum JOHANNEM SCHELCHERUM bonæ memoriæ. Qui favor tuus fuit tantus, ut commémoratione ac verbis pro dignitate satis prædicari nequeat. Non enim

*Si chartæ sileant, quod benefeceris
Mercedem tuleris — — —*

Horat. lib. 4.
Od. 8.

canit Lyricus. Facio igitur jam, quod fecit ipse semper, & fecisset sæpius, si longior ei vita fuisset à Deo concessa, atq; istam tuam erga ipsum clementiam veneratione quadam recordor, ac recordatione veneror, ut bonis & doctis omnibus constet, esse adhuc inter magnates, & viros illustres, apud quos boni & docti in pretio. Quæ animi mei inductio, ac de Gener. tua singularis existimatione me fallat effice ô inclute Heros! atque in quo mihi perfugium omne situm est, scriptionis hujus tenuis & perobscuræ patrociniū suscipe, eamq; contra maligni livoris dentem defende. In simul etiam hominem TIBI non doctum quidem; doctrinæ tamen cupidum, & Clem. tuam humilimè venerantem commendatum habe, atque inter clientes tuos vel in extrema cera scribi cura: id
quod

quod humilima animi subjectione precor. Ita Te
DEUS cum illustri familia tua contra pericula
omnia defendat, & pro misericordia benignitatis
sue diutissime conservet ad gloriam nominis sui
sanctissimi, & Ecclesie afflictissime fructuosum
patrocinium, tum subditorum tuorum felicitatem.
VVitebergâ Mense Augusto Anno reparata à
CHRISTO Salutis. 1607.

Illust. Gen. tuæ sub-
jectis.

M. Cunradus
Kauschardt.

C R E-

RECTOR ACADEMIÆ VVITE-
BERGENSIS

BARTHOLOMÆVS REVS-
NERUS J. U. D. ET P. P.

Orationem habiturus est hodiè secundâ pomeridianâ virtute doctrinâq; insignis juvenis, CUNRADUS RAUSCHARDT VValtershufa-Thuringus, optimarum artium & Philosophiæ Magister. Ejus argumentum, ac potius summa ita habet: *Doctorem Ecclesiæ obitum hoc tempore ominosum esse.* Præclaram verò, & tractatione accuratâ, auscultationeque attentâ dignam materiam, & in qua consideranda studium ac tempus collocare operæ pretium sit. Illud scimus, autorem ipsum cum piè ac devotè: tum etiam, quæ non minor, & valdè rara laus est, doctè ac facundè egisse: hoc facere vestrum est, quibus Respublica, & ejus salus atque incolumitas cordi ac curæ est. Quo minus causam nos habemus, cur pluribus in præsentia hanc rationem persequamur, plenius ac planius omnia ex oratione cognituri. Ad cujus recitationem sive auscultationem ut frequentes conveniatis, & benevolentiam atque attentione ingenio crescenti, adque laudem & virtutem efflorescenti prolixè faveatis, quæ res ipsi ornamento, alijs incitamento sit, non sine causa censemus. Propositum festo Visitationis Mariæ. 1607.

Docto-

Doctorum Ecclesiae obitum

hoc tempore omniosum esse.

SI VLLQ VNZVAM TEMPORRE
vel auditione perceptum; vel compertum ex-
perientia est, Ecclesiam Christianam inde usq;
quo à teterrimà abominationum fuligine, operà
magni illius, & verè ultimi hujus seculi Elia
repurgata, densissimisq; superstitionum tenc-
bris, quibus obducta tota erat, depulsis, clarissimà rursus Evan-
gely luce collustrata fuit, graves plagas accepisse: Hoc profectò
tempore vulnera eam accepisse insanabilia prorsus non sine a-
cerbo doloris sensu omnes experimur, adeo ut vel maximè nunc
locum habeant illa non in labris, sed in ipsis fibris nata querela:
ò DEUS in qua nos reservasti tempora! Nam ut sileam tot
tamq; diuturna partim intestina, quæ accendere quidam, nescio
quibus agitati furis, dies noctesq; totis viribus allaborant: par-
tim externa, quibus tot annos infestatur, infelicia bella: ut o-
mittam infestissimorum cælestis veritatis hostium, quæ adversus
eam ardent frendentq;, rabiem; ut præteream alia infinita, quæ
perpeffa fuit, & adhuc perpetitur mala, quid per Deum immor-
talem! de eo videtur vobis, quod brevissimi temporis spacio tot
viros, at quales? quam pios! quam doctos! quam fideles &
constantes sinceræ Religionis propugnatores! nonnullos qui-
dem venerandâ senectute graves: quosdam verò etate adhuc,
ut ita dicam, florentes immaturâ & festinâ nimis morte abre-
ptos, tum piorum omnium luctu ac desiderio incredibili: tum
totius Reip. Christianæ jacturâ vix recuperabili ex amine atq;
cadavera terra mandari vel ipsi hic vidimus; vel alibi man-
datos audivimus? O lubricam & instabilem rerum humana-
rum conditionem! ò, durum & acerbum casum! Hæc nimirum
plaga illa, hoc vulnus illud est, quod maximum, quod lethale,

C 2

quod

2. Reg 1, 19.

quod penè incurabile videmus Ecclesia in ipsa viscera adactum. Meritò lacrymis oculi omnium debebant madere, meritò omnia planctibus gemitibusque circumsonare, meritò undique querela & lamentationes exaudiri: Ceciderunt, ceciderunt incliti Israel, quomodo ceciderunt fortes! Nolite annunciare in Geth, neque annuncietis in compitis Ascalonis, ne fortè latentur filia philisthim, ne exultent filia incircumcisorum. Etsi enim eà lege ad unum omnes hunc mundum intramus, ut aliquando nobis tanquam ex hospitio exeundum sit; siquidem commorandi nobis Natura hic diversorium concessit, habitandi locum non dedit: tamen tot summos viros, qui omnes docti, omnes sapientes, omnes Theologi, tam brevi tempore corporeis solvi vinculis, ex Ecclesia aspectu & complexu tolli, in terram condi, & quidem eo tempore, quo ipsi esse usui poterant maximo, hoc vero novum omninò est, & nescio num antea unquam auditum. Quanto autem id est insolentius: tanto majora damna portendere atque pericula, neminem vestrum esse opinor, quantum quidem ex vestro vultu conijcere possum, qui non in animo suo secum reputet. Quod si verò siccus aliquis ac durus Stoicus sit, qui gravissimo hoc atque acerbissimo Ecclesie casu non commoveatur; sed ut alia ira divina signa per transfennam veluti aspiciens stoccificiat, & tantum non derideat: dabitis mihi hinc veniam, accommodatam huic tempori, vestra humanitate non indignam, ut cum isto hominum genere de hac ipsa re paulo loquar liberius, & patiamini me in publico Ecclesie justissimoq; luctu luctuosà uti ad dicendum materià. Que si tibi mihi concedique sentiam, efficiam, vobis imprimis arbitris, ut quam ominosus nobis hoc tempore gravium atq; sapientum virorum, qui in Ecclesia sunt constituti, obitus sit, omnes intelligant, & si qui aliam opinionem conceperunt, eam hoc ipso in loco deponant. Et quia à mea tenuitate nihil proficisci posse video, quo beatissimis Mylij nostri, at heu nostri! manibus justa solvam, hac veluti publica lamentatione eos prosequar, atq; ita & hero, & Evergeta, &

ia, & praeceptori non de me solum optimè; sed de vobis etiam omnibus, de Ecclesia, de universa patria nostra praeclarissimè merito, ultimum officium prestabo. Quod etsi arduum & difficile mihi futurum animadverto: Tamen illo me suffulcio, quod non ad Lugdunensem arā mihi dicendū esse video; sed apud vos, auditores humanissimi, quos etiamsi tantum non effecero, quantum volo, melius conatum non improbaturus spero. Quod ut faciatis per vos, per humanitatem vestram, per sanctissimos Praeceptoris nostri cineres vos oro & obtestor.

Quod in alijs casibus insolitis, atq; experientia & usu in hominum vita rarioribus fieri assolet, ut rei novitate & insolentia homines obstupescit atq; attoniti

Improvisum aspris veluti qui sentibus anguem

Pressit humi nitens, trepidusq; repente recurrit

Attollentem iras, & cærule colla tumentem,

Virgil. 2. Æneid.

aliter atq; aliter de ijs judicent, variasq; & diversas causas investigando conquirant, & consingant: Id ipsam etiam hoc tempore in magnorum virorum morte atq; obitu evenire, quotusquisq; sejunctus & remotus adeo ab hominum consortio latuit, qui ignoret? Est enim quoddam hominum genus, quo nomine appellem nescio sed est tamen odio atq; invidia ita lividum, ita ab omni humanitatis sensu alienum, ut voluptatem & letitiam majorem nunquam capiat, quam ex aliorum tristitia & rerum discrimine. Atq; ejus quidem tanta se vis exerit, ut cum secundum Tragici sententiam;

— γέλως ἠδὲ εἰς ἐχθρὸς γελᾶν,

conclusa teneri nullo modo possit; sed ex intimis sensuum penetrabilibus atq; recessibus catarrhacta instar prorumpat, seseq; ore, vultu, oculis, prodat. Hi nimirum illi sunt, qui pios & justos in derisum habent, atq; in opprobrii similitudinem. Hi illi, qui vitam illorum aestimant insaniam, & finem habent sine honore, quem licet videant; non intelligunt tamen, quid de ijs cogitaverit Deus, aut quod respectus in electos ejus. Hinc videas excurrere & exultare importunam eorum temeritatem: Atq; ut

Soph. in Aiac Flagel.

Sap. 5, 3.

Sap. 4, 16.

Græco-

Chrysof. de
Sacerd.

Græcorum vulgus Hectoris interfecti corpus telis suis fortiter confixisse apud Homerum legitur: Sic audias illos pie defunctorum nomen ignominie probrisq; appetere: Auaias illos εν ταις ἀλλοθίαις συμφοραῖς suaviter scilicet & jucunde φιλοσοφείν, ut eleganter admodum Ioannes ille, cui ab aureo dicendi genere cognomen datum est, alicubi loquitur. Nonnullos etiam eò inhumanitatis prolabi experiare, ut carmen illud, quod monumenti loco à Minerva AEgistho, homini illi impuro positum Pœta canit, in sanctos viros ore plus quam impio evomant:

Odyss. A.

Καὶ λίην κείνός γε εἰκότι κείτα ὀλέθρω,
ὡς ἀπόλοιτο ἢ ἄλλ᾽ ὅτις τοιαῦτα γε ρέζοι.

At enim indignum & immane facinus! quod nulla barbaries possit ignoscere, sic insultare mortuis, sic in eos debacchari, sic calumniari. Istos ego appellem homines? appellem Christianos? non possum, non debeo. In bestiis quibusdam, ut de Elephantis rerum naturalium scriptores memorant, ea est veluti pietas, ut sui generis mortuos nunquam praterant, quin ramò aut terrà eos tegant, manifestisq; indicis suum dolorem ostendent. Ab Ethnico quidem, sed ferè Christianè dictum est:

Soph. in A-
jaco

ὦ ἄνθρωπε μὴ δεῖ τὴν τεθνηκότα κακῶς
εἰ γὰρ ποιήσεις, ἰδίᾳ πημανέμεν.

Rom. 6, 23.

Isti autem sub humana specie bestiis immaniores sunt, sub Christiano nomine Ethnicis deteriores. iam quidem inficias fortasse nemo ibit mortem certo quodam respectu pœnam & esse & nominari posse. Hæc enim pœna illa est, quam æternus ille legislator promulgata lege primo homini propter violatum mandatum indicavit, ipsiq; ab ipso natis omnibus irrogavit, irrogat, irrogabit. Siquidem stipendium peccati mortem esse gentium Doctor asserit. Et quemadmodum communi illi peccato, cuius nemo expers est, communem hanc pœnam constitutam scimus: Ita singularia etiam peccata in hominibus eà punita fuisse, quis peregrinus adeo, & hospes esse in Sacris literis potest, quem fugiat? Sic duo filij Iudæ etate nandum juvenili à DEO extincti sunt.

Genes. 38. 7.
& 10.

sunt, quia nequam fuerant in conspectu eius. Sic Propheta non ^{3. Reg. 19, 24.}
nominatus interfectus est, quia contra jussu divinum fecerat.
Sic Hananias de terra sublatus est, quia adversus Dominum ^{Jerem. 28, 16.}
locutus fuerat. Sic Herodes lethali morbo percussus est, quia ^{Act. 12, 23.}
divinos honores sibi fieri passus erat. Quid moror in re adeo
manifesta, ut ne Ethnici quidem vel ignoraverint, vel negave-
rint? Thales certe qui inter sapientissimos est relatus, qui ea
etate floruerunt, interroganti cuidam Molpagora quid stupen- ^{Plur. in Con-}
dum maxime in vita vidisset? Tyrannum senem respondit. ^{vivo.}
Quid aliud voluit homo sapientissimus, quam eos, quorum vita
scelerum sordibus esset inquinata, vita frui diu non posse? Hoc
tamē semper fieri & perpetuo, nemo fortasse fuerit, tam in Deum
impius, tam in homines injurius, tam à communi sensu alienus,
qui asseret. Quot enim vidimus, & videmus quotidie ex im-
pietate & flagitiis totos consutos, interim & diutissime viven-
tes, & rerum omnium felici successu utentes? Quibus profecto ^{Jerem. 12, 30.}
supremus ille Iudex connivere quasi videtur, ut lento gradu ad
vindictam procedat, tarditatemq. supplicij gravitate compen-
set. Abite igitur, abite, non audio vos, graphici nugatores estis,
quicumq. de mortuis istud fertis iudicium. Quanquam enim
sanctissimi etiam quig. viri propter tristissimum Protoplastorum
lapsum, & quod inde in posteros omnes dimanavit peccatum,
natura concedere necesse habent: Tamen ita eos obire experi-
mur, ut saepenumero sine sensu mortis, sine dolore, nonnunquam et-
iam cum gaudio & voluptate, ex hac vita discedant: Impius
verò, quemadmodum in tota vita morte nihil fuit terribilius:
Ita verè esse terribilis solet.

Vitaq. cum gemitu fugit indignata sub umbras:

Ut sic inter mortem utramq. tantum inter sit, quantum inter sup- ^{Virg. 12, 42.}
plicium & solatium, quantumq. ipsa pietas differt ab impietate.

Illud verò impia superstitione, & superstitiosa impietate
carere ne utiquam potest, magnorum virorum mortis causam ne-
scio ex quo horoscopo metiri, si ve mentiri potius velle. Et in-
venire

venire tamen est quosdam, qui alis ingenij sui expansis sese ex-
tollunt, perennesq; illos Calorum orbis, & siderum inaequales cur-
sus perniciose volatu scrutantur, atq; inde ut vita cujusq; initium;
sic finem eiusdem, non aliter ac si ex Chaldaeorum schola pro-
diissent, praedicere sibi arrogant. Atq; isti quidem, ut mihi vi-
dentur, jam diu extinctas illas anus, penes quas rerum omnium
dispensationem esse olim Poetarum grex finxit, ab inferis denuò
revocant, & in ipsa astra collocant. Neq; verò hoc quisquam à
me ita dici arbitretur, quasi omnè siderum vim atq; efficaciam,
quam in inferiora haec exerere illa nemo non, cui sinciput sanum
est, intelligit, sublatam velim. Quid enim in hominum vita
frequentius, id quod non docti tantum sciunt; sed imperita etiam
multitudo deprehendit, quam hoc vel illud à stellarum, siderumq;
motu fieri & inclinatione? Etenim unde admiranda ista tem-
porum series? Unde ista dierum noctiumq; vices? Unde men-
sium annorumq; meta? Unde frugum, plantarum, aliarumq; re-
rum è terrà nascentium proventus? Nonne à reliquorum lumi-
num caelestium & duce, & principe, & moderatore Sole? Unde
ista corporum humanorum varietas? Unde ingeniorum diver-
sitas? Unde tot & tam varia unius anni decursu tempestates?
Omnia, omnia ab astris & stellis. Neque ista tantum haud dif-
ficulter concesserim; sed ne hoc quidem omnino negaverim, multo-
rum fortuitorum eventuum, ut pestis, famis, bellorum causas esse
positus stellarum: Id quod tum repetitis ex veteri memoria, tum
vivis ac spirantibus adhuc exemplis possem confirmare, si hoc
loco velim evagari latius. Sed quod dici potest breviter,
quemadmodum magnam & singularem virtutem astris tribuo:
Sic eam esse perpetuam & immutabilem fidenter dicam, hoc est,
quod nego. Nam ne vaga nimis sit & libera oratio mea; sed ad-
ductis habenis in hoc gyro maneat: Insignium nunc & magno-
rum Theologorum mortem Ecclesia luget, eheu luget! eamne
astris ascribendam putabimus, & sine eo, qui supra astra? Fatui!
ne dicam impij, qui ita temerarie temerario illi subscribunt.

Materia

Materia — datum cogi; sed cogere stellis.

Manil.

*Non Christianorum hoc est, sed superstitione dementatorum
Ethnicorum. Hinc illa apud Homerum Iovis querela auditur,
quod Sarpedonem suum, cum maxime velit, contra fatum eripe-
re à morte non possit. Nos verò, quibus divina veritatis splendor
affulsit, longe scimus aliud, et potius festivi Poëta illud probamus:*

Iliad. 2.

*Vidit, non sanxit: Dixit, non fixit in astris
Eventura Deus, non fas sit ut ista refigi.*

Taub. pag. 5.
Melod.

*Nec tamen ob id intempestivis illorum querelis loci quicquam
relinquitur, qui dum nihil ex Academia, nihil ex Lyceo, nihil
è divinis oraculis, nihil ne è puerilibus quidem disciplinis olent,
mortis causam nescio cui casui ascribunt, qui in hoc pulcerrimo
Mundi corpore liberè dominetur, Natura enim, Natura ista vox
est, & quocumq; oculos animumq; convertas, mortalia, immor-
talia, sublimia, terrena, animata, inanimata, clamant clarè &
loquuntur, esse supra nos quiddam, quod hæc tam mira, tam ma-
gna, tam multa creavit, creataq; etiam nunc dirigat, & secun-
dum suum beneplacitum gubernet, ac conservet, atq; inter alia
omnia, propter quem omnia facta sunt, hominem in primis,
quem ob admirandam structuram sapienter admodum Græci
illi sapientes $\mu\eta\gamma\epsilon\theta\iota\sigma\mu\omicron\upsilon\nu$ nuncuparunt: Id autem DEUS est,
quem commoda quibus utimur, lucem qua fruimur, spiritum
quem ducimus, dare nobis & impertire, hominumq; omnium tam
honorum, quam malorum rationem habere, quotusquisq; est, si
modo aliquid, non dicam pietatis; sed sanitatis habeat, quem la-
tere possit? Egregie ille, ut omnia, seu divine potius qui in
mundi miraculum natus putatur Aristoteles; $\delta\pi\epsilon\rho\ \epsilon\nu\ \nu\eta\iota$, in-
quit, $\kappa\upsilon\beta\epsilon\rho\nu\eta\tau\eta\varsigma$, $\epsilon\nu\ \alpha\epsilon\mu\alpha\tau\iota\ \delta\epsilon\ \eta\ \nu\iota\omicron\chi$, $\epsilon\nu\ \chi\omicron\rho\epsilon\omega\ \delta\epsilon\ \kappa\omicron\rho\omicron\phi\alpha\iota\omicron\varsigma$,
 $\epsilon\nu\ \pi\omicron\lambda\epsilon\iota\ \delta\epsilon\ \nu\omicron\mu$, $\epsilon\nu\ \xi\epsilon\alpha\tau\omicron\pi\acute{\epsilon}\delta\omega\ \delta\epsilon\ \eta\gamma\epsilon\mu\omega\nu$: $\tau\acute{\alpha}\tau\omicron\ \theta\epsilon\omicron\varsigma\ \epsilon\nu\ \kappa\omicron$ -
 $\sigma\mu\omega$. Habetis Græca verba, ne quis in alterius errore coarguen-
do errasse me existimet, latina s. lubet, accipite, ut omnes intelli-
gant. Quod in navi gubernator, in curru auriga, in choro
præfatus, in exercitu imperator: Id in mundo DEUS est. Et*

De mundo
cap. 6.

D

addit

addit simul divinus Philosophus hoc discrimine, quod illis laboriosum sit regimen, Deo autem sine labore & molestia se junctumque ab omni corporis nisu. Profana adhuc loquor, sacra si velim, Deus bone! quantus se mihi aperiret campus? quam exigui pretij sunt passeruli? At ne unum quidem eorum in terram cadere sine caelestis Patris nutu ea testantur. Quid vilius capillis nostris? At omnes numeratos DEO esse ea affirmant. Atque hoc est, quod illi, quorum animus verae pietatis praesidium est communitus, in omnibus periculis sibi solent ante oculos ponere, & contra omnes sortis iniquioris insultus tanquam Vulcanium plane scutum obijcere. Alphonso Arragonum regi memorie proditum est à magno quidem & illustri viro; sed nescio ob quam causam ipsi infenso dono missos fuisse aliquando Livij libros: Quod donum cum medicis & consiliariis, quippe ab hoste missum, videretur suspectum, putarentque, illud in Regis interitum venens imbutum, dissuadebant legi, auferri subito atque ab oculis regis aliquo asportari jubebant, vel quò cervi cornua: At ille librum manibus attrectans, legensque illum ac relegens? An ignoratis, inquit, regum animas non privatorum libidini subjectas esse; sed sub cura Dei securas & letas agere? O factum à Rege verè regium! o rem commemoratione dignissimam! de qua quoties cogito, toties animus admiratione defixus obstupescit. Intelligebat nimirum Rex sapientissimus, cum divina providentia regantur omnia, cor regis semper esse in manu DEI, qui regat, & quocumque velit, illud flectat, contra omnia hostium omnium consilia, & conatus. Et quisquam sit, qui praeter divini numinis voluntatem & dispensationem accidere, quicquam posse ipsi existimet, quos ipse Deus ad Ecclesiae suae gubernacula constituit? Quoties Propheta ille ab utero matris tam Iudeorum quam gentium doctor consecratus, quoties, inquam, in extremo vita discrimine fuit constitutus? Quoties verberatus à sacerdotibus? Quoties pulsatus à principibus? Quoties in carceres detrusus à regibus? Quoties à concitata plebe ad mortem postula-

Matth. 10, 29.

Zunigerus in
Theat. Vol.
21. lib. 4. p.
33. 50.

postulatus? Inter tot tamen ac tanta pericula omnia invictus
semper mansit divino cinctus presidio. Quid Daniele com-
memorem cum Magis jussu interfici, coniectum in leonum fo-
veam à multis ac potentibus adversariis petatum? Sed quid ista
ipsi nocuerunt? A morte fuit liberatus, hostium injuriam in-
trepidus contempsit, Dei defensionem ubiq; sensit, seipso factus
semper clarior. Eant nunc impij Luciani illi, perfricent fron-
tem, si quam habent, & piorum obitum tanquam à Deo vindi-
ce illis inflictum supplicium calumnientur: Cum ex mortali vi-
ta conditione ad immortalem: ex misera ad beatam, ex caduca
ad eternam à Deo illos translatos sciamus. Eant superstitiosi
Chaldei, & mortis causam ex astris fingant, cum Deus sit, in
cujus manu sortes nostra. Eant queruli & nugigeruli Stoici
illi, cæcòq; aut temerario impetu res humanas ferri misceriq; vo-
ciferentur: Cum divina providentia & voluntate eas regi fide
pro explorato ita habeamus, ut ne folium quidem ex arbore de-
cidere, vel capillus ex hominum capite defluere sine ea possit,
Deus enim, Deus, inquam, & non alius est, qui magnos viros &
fideles Ecclesie ministros ex hac lachrymarum valle ad se in
eterna vite gaudia avocet. Nam ab illo casus isti, & rerum
vicissitudines tanquam scaturigine quadam primùm profluunt,
quas vel miramur, vel, ut hominum est perversitas, indigna-
mur. Omnia siquidem à Diis sunt, inquit Romanus sapiens, si
ad primam originem revocentur: Et aurea veluti catena su-
perne demissa est, ad quam hæc inferiora sunt alligata, uti fa-
bul involucro Homerus indicat. Quod si cui leviora viden-
tur isthæc, quam ut fidem illis habere queat, cum illo ego non ex
Philosophia agam amplius, sed Theologia: Non Poëtarum fa-
bulis, sed Propheturam oraculis. Ex quibus unum illud instar
omnium esse potest, quod apud Amosem legimus: Nullum est
malum in civitate, quod non fecerit Dominus. Malum verò!
dicat Democritus aliquis, concionatorem unum atque alterum
mor, mirum nisi ob id jejunia instituis, & Servestanà impo-
sterum

Senec. Epist.

24.

Iliad. 6.

Cap. 3, 6.

Cap. 37. &
seqq.

posterum atque Cuculo nos abstinemus: Homines fuerunt, in hanc legem dati, hoc fatum ab utero statim prosequatur. Cœlum adhuc movetur, terra suum locum occupat, Sol oritur & occidit, Lunam nuper etiam vidimus, post illorum obitum nihil novi accidisse reperimus. Equidem quid quisq. faciat, aut facturus sit, mea nihil interest: Homines autem mori nec mirum, nec novum esse ipse non sum nescius. Sed tales homines, hoc est, Theologos, & quidem tot ac tantos Theologos, & tam brevi tempore mori, hoc ego mirum esse & novum planè statuo. Quà in re si mali aut diritatis nihil est, scire ego magnopere cuperem, quid sit, quod divina majestas apud Prophetarum coryphæum magnorum & insignium virorum obitum calamitatibus & pœnis publicis annumeret. Ecce enim, inquit Iesaias, dominator Dominus exercituum auferet à Ierusalem & à Iuda validum & fortem, omne robur panis, & omne robur aquæ, fortem, & virum bellatorem, judicem, & PROPHETAM, & ariolum, & senem. Audis ablaturum Deum Prophetam? audis ablaturum ariolos & prudentes? audis ablaturum senes?

Psal. 7, 17.

Hic igitur consisto, Auditores, in hoc pedem figo, hoc unum sum contentus, ut si nihil dicam amplius, causam dictam esse existimem, & nihil sit, si quis aliam anxie & frustra tamen scrutetur. Quod autem nullas adhuc rerum conversiones vidimus, est profectò quod agamus Deo gratias ingentes, atque utinam nullas omnino unquam videamus! Sed nondum dierum omnium Sol occidit, quod heri non factum est, potest hodie fieri, potest cras, potest perendie, potest post annum. Est enim Deus justus iudex, fortis & patiens, qui minatur diebus singulis, nisi convertuntur homines, gladium suum vibrabit, arcum suum tetendit, & paravit illum, & in eo paravit visa mortis, sagittas suas ardentibus effecit. Et si maxime pœnarum, aut mutationum fatalium nihil portenderet tam insignium praeclarorumq. Theologorum obitus, pœnarum ego abundè satis esse

esse existimem, quod Ecclesia ipsis orbata in magna hac magnorum & verè Theologorum penuria, atq; ita tempore alienissimo fuit. Quod si inde jam digressi experientiam, & qua hujus testes sunt, annales consulimus, parem ubiq; sensum videmus & consensum. Cum anno 397. duo illi celeberrimi antistites, Ambrosius Mediolanensis, & Martinus Turonensis cum vità mortem commutassent, tanti id putarunt rerum scriptores, ut in monumenta publica referre, atq; ad omnem posteritatis memoriam, non sine peculiari omine (nec vano eo, ut eventus docuit) transferre voluerint. Et ne quis Christianos hac in parte supersticiosos adeò, vel ut levius dicam, meticulosos esse existimet, ipsi Ethnici etiam hoc agnoverunt. Nam si verum est illud, quod sub Platonis nomine circumfertur. ὅταν βέλῃαι θεὸς εἰς πρᾶξαι πόλιν, ἀνδρας ἀγαθὸς ἐποίησεν, ὅταν δὲ μέλλῃ κακῶς πρᾶξαι πόλιν, ἐξείλε τὰς ἀνδρας τὰς ἀγαθὰς τῆς πόλεως ὁ θεός, Oedipo nobis opus planè non erit; sed qui vis conijcere facile poterit, quid tot tantorumq; virorum obitus portendat. Non enim est ut ob id mali quicquam de tantis viris, quos divina voluntate ex hac vita discedere videmus, quisquam ominetur. Etenim si opinionis nubem, si qua fortè subducta est, scriptura sole dispelli nobis pati voluerimus, atq; ad ejus splendorem accuratius aliquantò rem istam contemplari, vix credo quenquam fore, qui non utroq; pede in meam sententiam ultrò sit descensurus. Duas autem in primis causas reperimus, quas Deus sibi veluti limites habet hac in parte prefixas. Vnam quidem, que mortuos ipsos: Alteram que vivos concernit. Atque ut de priori priùs dicam, tantùm abest, ut ad eos periculi aut mali quicquam ex morte redundet, ut potiùs pro Dei erga ipsos amoris ardentissimi, summèq; beatitudinis signò habenda sit. Sive enim vitam eorum piè laudabiliterq; ante actam contemplemur; sive mortem ipsam intueamur, quid nisi magna, admiranda, & ad felicitatem tendentia omnia videmus? Magna quidem semper fuit apud gentes omnes dignitas, magnus honor eorum, qui ad

Sigo. lib. 10.
Impèrij, 06.
cident.

De Sacerdot.
dialog. 3.

rerum gubernacula sedentes Reipublice partes moderati sunt, adeo ut nihil ex omnibus rebus humanis praclarior aut praestantius esse antiquitas existimarit, quam de Republica bene mereri: Sed in Ecclesia puppi hominem sedere, clavum tenere, inter fluctus turbulentissimos regere, hostes abigere, mysteria DEI dispensare, inter tot tamque immania monstra salutem hominum curare, quid majus, quid sublimius, quid augustius esse in terris potest? Divinitas quaedam videtur munus istud, & est profecto si aqua iudicij lance ponderemus. Etenim qui terram incolunt, inquit Chrysostomus, atque in ea versantur, iis commissum est, ut ea quae in caelis sunt dispensent, iis datum est, ut potestatem habeant, quam neque Angelis DEUS, neque Archangelis datam esse voluit. Licet autem magna subeunda sint pericula, multa devoranda molestiae, varij exantlandi labores: Tamen tantum abest, ut istis deterreatur, ut potius nulla re alia animo suo majores stimulos addi sentiant, ad propagandam cum Ecclesia adificationem DEI opt. max. gloriam. Pro hac pugnant, pro hac injurias quasque perferunt, pro hac omnes labores, omnes vigilias, omnes corporis cruciatus, omnia pericula mortis atque exilij, si quae subeunda, parvi ducunt. Fieri igitur nequit, ut quia eo in loco sunt constituti, quo inter homines cogitari major nullus potest, non fame claritate illustrentur, sibique aeternam nominis memoriam, nonnunquam etiam ne cogitantibus quidem, aut desiderantibus ipsis, comparent. Quemadmodum enim verae religioni propositum est purum, & ingenti fulgore resplendens caeleste ac divinum jubar, quod exortu suo omnes minores ignes retundit atque occultat: Sic illorum nomen, qui eam propugnant, non potest diu in occulto latere; sed emergit, & in luce versatur, dumque divini Numinis gloriam propagare laborant, ipsi etiam immortalem nominis gloriam consequuntur. Novimus adhuc pietatis, sanctitatis, constantiae, aliarumque virtutum plenissima nomina illa Gregorij, Basilij, Chrysostomi, Augustini; At non nossemus, nisi ob praclaros in Ecclesia labores eorum commemoratio fuisset ad posteror

posteris propagata. Ita enim prorsus est, ut poeta Melicus
canit:

Virtus recludens immeritis mori
Cœlum, negatâ tentat iter viâ:
Cœtusq; vulgares, & udam
Spernit humum fugiente penna.

Horat. lib. 3o
Od. 2o

Quàm demiramur veteres illos Romanos, quoties illorum
facta & res gestas vel commemorari ab aliis audimus: vel ipsi
in historicorum monumentis legimus quàm collaudamus!
quàm felices prædicamus! Decios illos puto, Curtios, Scipiones,
Catones, & si qui fuerunt alij, qui mortem naturæ debitam pro
patriâ potissimum reddere voluerunt. At quis non digniorem
laude judicet Apostolorum vel Patrum aliquem civem Romano?
quis non præferendum existimet Ecclesiæ Doctorem præfecto ex-
ercitus? quippe qui pro Dei gloria, pro Ecclesiæ statu, pro alio-
rum vita & salute vitam & salutem propriam, quâ in his terris
fruuntur, in discrimen offerunt, omnibusq; omnia fiunt, ut si non
omnes, tamen plurimos Christo lucrifaciant. Quæret hoc loco
fortè aliquis, an tu omnes eos tales esse existimas, quibus Eccle-
siæ cura est demandata? Difficile esse video de omnibus hoc af-
firmare velle: Fuisse tamen tales desideratissimos atque ob id
diuturniori vita dignissimos Præceptores nostros, Hunnium,
Rungium, Gesnerum, Mylium, eheu quod non sunt amplius!
& esse adhuc quam plurimos nemo iverit inficias. Qui verò
non sunt, sed instar vulpium in deserto nec ex adverso ascendunt,
neq; opponunt murum pro domo Israël, ut stent in prælio in die
Domini, de ijs apud Prophetam jam pridem lata est sententia:
Erit manus mea super Prophetas, in concilio populi mei non
erunt, & in scriptura domus Israël non scribentur, nec in ter-
ram Israël ingredientur. Et vivet quoque horum memoria vi-
gebitq;: sed ita vivet, ut Hanna & Cajaphæ, qui ad opprimen-
dum cœlestem hominum magistrum multitudinem concitarunt:
ut Iuda, qui eum hostibus prodidit: ut Dathan & Abiron, quos
propter

propter conſpirationem adverſus Moſen terra aperta vivos in
profundum abſorpsit. Quanquam verò non minus illi ſummi
viri, quam infimi ac diſſipatiſſimi mortaliſum mortis ſunt ob-
noxij; Tamen ſciunt non hanc vitam eſſe dicendam, quæ corpo-
re & ſpiritu continetur; ſed illam, illam qua viget memoriâ ſe-
culorum omnium, quam poſteritas alit, quam ipſa intuetur æter-
nitas. Quâ cum mortui etiam vivant, quid mali in eos poteſt
ex morte dimanare? Inprimis cum propter incertos caſus quo-
tidie immineat, propter brevitatem vitæ nunquam non poſſit
longè abeſſe. Da enim ſupremum tempus, Dandonis Illyrici,
vel Mathuſala non auditam poſtea exſpectemus ætatem, non po-
teſt videri diuturnum illud, in quo eſt aliquid extremum:

Vide Plin.
lib. 7, N. H. c.
48, & Valer.
Max. lib. 8.
c. 14.
Horat. lib. 1,
Od. 4.

Vita ſumma brevis ſpem nos vetat inchoare longam, ſa-
pientiſſimus Poëtarum inſclamat. Cum hac ſiquidem exceptio-
ne nobis vita data fuit, ut cui naſci contigit, mori reſtet. Quid?
quibus quantisq; acerbitatibus atq; periculis expoſitam illorum
vitam videmus? Eſi enim ſumma eſt muneris iſtius, quo fun-
guntur, dignitas, amplitudo ac majeſtas: Longè tamen major
adminiſtrantibus hoc labor incumbit, majusq; imminet pericu-
lum, quàm cuiquam alij, in quocunq; vitæ genere. Et hæc cauſa
eſt, cur Moyses & Ieremias in ſeſe ſuſcipere illud noluerint: Hæc
cauſa, cur Athanaſius, cur Ambroſius, cur alij complures quàm
agerrimè & penè inviti illi ſeſe præfici paſſi fuerint. Hinc
Gregorij Nazianzeni, hinc Syneſij Cyrenæi fuga & tergiverſa-
tio. Nam omnipotentem Chriſtum! quàm certandum illis eſt
pro Eccleſia! quàm pugnandum contra tam multos, tam poten-
tes, tam truculentos hoſtes! quàm vigilandum, quàm ſudandum
pro hominum ſalute! ut quàm debent, pro ijs aliquando coram
tribunali videntium mortuorumq; iudicis rationem poſſint red-
dere. Ac tum demum aliquando ad optatiſſimum tranquillita-
tis portum ex hoc undoſo mari perveniunt, cum corporeis ſoluti
vinculis ad affluentiffimum bonis omnibus Eccleſiæ æternum
triumphantis domicilium diſcedunt, in quo laboraſſe, vigilaſſe,
pugnaſſe

pugnasse cum hostibus, decertasse cum vitiis, omnes exorbuisse
difficultates vehementer delectaturos eos, & ab omni metu va-
cuos, ab omnibus laboribus & incommodis liberos, consecuturos
bona illa tam multa, tam magna, tam admiranda, tam inaudi-
ta, qua ne mens quidem aut cogitatio capere potest, Christus Ie-
sus in verbo suo non uno in loco promisit. O beatam igitur & fe-
licem mortem! Ut letatur sacrosanctus ille eloquentia parens
(Sic Crinitus eum vocat) Cicero! ut diem illum præclarum ju-
dicat, quo ex hac turba & colluvione ad divinorum animorum
concilium sit discessurus! hanc unam ob causam, quod & ali-
quam nominis sui famam ex suis in Rempubl. meritis posteris re-
linquat, & magnorum virorum, sibiq. in vita olim familiarium,
Catonis imprimis sit usus commercio. Quid facere eos existi-
mabimus, qui populum illum Christi morte ab interitu vindica-
ssim. ejusdem sanguine redemptum erudierunt, & ad beatam il-
lam inmortalemq. vitam viam monstrarunt? Nonne gaude-
ant? nonne gestiant? nonne ultro solvi desiderent, & quem do-
cuerunt, quem professi fuerunt, cui se totos tradiderunt, cum sal-
vatore suo Christo esse? Inde est Apostoli illa fidei ac spei ple-
nissima consolatio, quam ipse sibi paulò ante mortem inculcatam
voluit: Bonam certamen certavi, cursum consummavi, fidem ser-
vavi. In reliquo reposita est mihi corona justitiae, quam reddet
mihi Dominus in illa die, justus iudex. O præclaram & tanto
viro dignam vocem! Sciebat nimirum divinus Apostolus non
posse suam mortem miseram esse, cum vita fuisset beata. Sed
quorsum ista tam prolixè disputo? quorsum? Ut intelligatis
plane causa nihil esse, ut quisquam mali quicquam tantis viris
ex morte ominari vel pie possit, vel ullo jure debeat: Quin imò
felicitatis plurimum eos eà consequi tam certè nobis est persua-
sum, quam certè ex hac vita eos discessisse scimus? Sed audire
mihi hìc videor nescio quorum latulentorum suum grunnitum,
qui in pie defunctorum cadavera impurissimam malevolentia
humam eructantes sedientesq. jacent, grunniunt, turbatores pa-
E
cis ja-

Lib. 2. de ho-
nest. disc. c. 8.

In Cat. Maj.

2. Timoth.

4. 7.

Plur. in
Bachid.

eis, jacent: Iacent injusta causa patroni, jacent: Vana illo-
rum fides est, falsi cultus, falsa religio: Causa perditam est, cecide-
runt ea, quoniam tam immatura morte ceciderunt. Roma, Ro-
ma Ecclesiarum mater est, summus Pontifex earum caput &
Christi vicarius: Hem! Hem! vultim badiza. Video equi-
dem quam scopuloso & periculoso in loco versetur oratio mea, vos
ipso consulo Auditores, quid faciendum putetis. Quod si ex isto
grege aliquis ex me causam sciscitaretur tantum, quid sit, quod
tot ac tam præclari Theologi, & quidem in ipso ætatis virtutisq;
flore ac vigore fatis concesserint? Ego illi cum servulo Plautino
responderem: Quem Diæ diligunt, adolescens moritur, dum va-
let, sentit, sapit; vos & vestros si ullus Deus amaret, plus annis
10, plus jam 20. mortuos esse oportuit, qui terræ odium inambu-
latis. Verum non sciscitantur, sed causam ex præjudicio ultrò
reddunt. Auditis enim publicos clamores, & tantum non tri-
umphos eorum, quorum e--sue--vita, heu fatum Lutheranorum!
Nihil estis respondebimus? Nihil? Nolite, obsecro, nolite pati,
ut tanta Ecclesia nostra macula aspergatur. Quid enim? Num
religionis certitudinem ex eorum morte, qui pro ea pugnant, me-
tiemur? Equidem si hoc stare debet, agere valeat Ecclesia, va-
leat Christus, valeant omnia mysteria: Vos, vos autem Rhad-
manthi surgite, surgite inquam, & falsos pronunciate Prophe-
tas, falsum Baptistam, falsos Apostolos, falsos & stultos omnes
martyres, qui unquam propter Christi nomen mortem auditu
gravem, perpeffu difficilem, visu horrendam, iudicio ignomi-
niosam fuerunt perpeffi: Veros contra pronunciate scribas &
Phariseos, veros Ethnicos, veros Nerones, veros Iulianos, veros
Maximinos & alia hominum monstra, que piis inaudita crude-
litate sublatis terra tulit diatius, omniaq; divina & humana
vexarunt, violarunt, perturbarunt, everterunt, de se nihil ti-
merunt. Verum pronunciate Mahometem tot annos jam flo-
rentem; & facto agmine una omnes ad ipsum ibimus, undè ore
adorabimus. Cogitent igitur secum isti, & videant quid ve-
lint. S

lunt. Si enim hoc verum est, quod ipsi contendunt, quae impietas
sese hoc pallio non poterit tegere? Premo istos, indignari viden-
tur, mitto eos. Venio nunc ad illam orationis partem, quae pro-
pria est nostrae questionis, quae vobis exposita simul erit perora-
tum. Vos quaeso, uti corporibus: Ita animis adeste, & istam ala-
critatem, istam attentionem, istud silentium vestrum mihi con-
servate, ut his veluti secundis ventis oratio mea in portum pro-
vehatur. Magnum dico, prorsus magnum Deus minatur peri-
culum, quando insignes & de Ecclesia optimè meritos viros ex
complexu ejus tollit. Hoc enim Deo ter opt. max. inde usq; à
condito hominum genere veluti in more positum edocti sumus, ut
quoties hominum sceleribus ad iram commotus populum ali-
quem, exigente hoc immutabili divinae justitiae regulâ, punire
voluit, eos prius, quos ob pietatem & vitae sanctimoniam sibi ha-
bet carissimos, transfulerit ad vitam melioris statum, ne vel ipsi
imminente clade abriperentur, vel precibus suis ardentissimis
obstarent, eamq; impedirent. Solent quidem nonnunquam coa-
cervata, diuturnaq; impunitate elata hominum scelera tantam
divini numinis accersere animadversionem, ut etiam à corpora-
li poena ne ipsi quidem p̄y possint esse immunes; sed cum impiis
simul eam sustinere cogantur. Quemadmodum enim longâ &
tacita quasi collectione vaporum quorundam densatas nubes
terribiles tonitruum fragores edere, fulminaq; & grandines
emittere interdum experimur, ut quemadmodum Poëta canit:

Expatiatam ruant per apertos flumina campos,
Cumq; satis arbusta simul, pecudesq; virosq;
Tecta q; cumq; suis rapiant penetralia sacris:

Sic ire divinae hominum flagitiis provocata tanta esse ma-
gnitudo solet, ut nullo habito discrimine, nullo ullius persona re-
spectu, nullo cujusquam pietatis intuitu, citra tamen aeternae sa-
lutis jacturam poena immissa etiam pios saepe numero auferat.
Sed cum iis, quos ipse Ecclesia sua profecit longè alia via proce-
dere consuevit Deus, ita ut vel placidissimo mortis genere eos

E 2

avocet,

Ovid. 1. Me-
tamorph.
fab. 9.

Ith. 3. Saturn.
cap. 19.

Gen. 19. 16.

Gen. 8.

4. Reg. 13. 20.

I. Mai. 17. 1.

Num. 11. 17. 1.

avocet, vel viduos etiam sartos tectosq; conservet. Apud Roma-
nos inter alias bene laudabiliterq; res constitutas memoria pro-
ditum est etiam hoc in more fuisse positum; sed ut Macrobius
refert, arcanum & multis ignotum, ut urbem hostium obsessam
expugnaturi certo carmine inde evocarint tutelares, quos vo-
cabant, Deos: Quod aut aliter urbem capi non posse opinaren-
tur; Aut etiamsi posset, nefas existimarent Deos captivos te-
nere. Eodem planè modo Deus solet cum ministris suis, qui in his
terrīs sunt veluti Dii tutelares, progredi. Quā de re si cuiquam
dubij quicquam suboritur, prodeat Lothus, qui Angelorum manu
Sodomae mœnibus eductus est, ne communi incendio interiret.
Prodeat ille justitiæ divinæ præfidelissimus Noa, qui toto penè
hominum genere pereunte cum paucissimis superstes mansit.
Prodeat Elisæus Prophetarum omnium miraculis celeberrimus,
quem ex hac caduca vita Deus ad aternam illam transtulit, ne
Moabitarum tyrannidem videret, vel sevitiā experiretur.
Usque adeò verum est Propheticum oraculum: A facie malitiæ
collectus est justus, veniat pax in cubili suo, qui ambulavit in
directione sua. Beati igitur & fortunatissimi! qui hanc vitam
labentem immortalī, brevem aternā, miseram beatā, periculo-
sam quietā, vel potius mortem vitā sic commutant. Nec mi-
rum videri debet alicui, quod eam illorum precibus vim tribui,
ut etiam divini Numinis pœnas, quas ob hominum peccata, quæ nō
sine suspiriis sæpenumerò coguntur intueri, non posse abesse procul
haud difficulter ipsi queunt animadvertere, vel frangere pos-
sint, vel omninò avertere. Sunt enim illa veluti compe des, qui-
bus misericordissimus Deus constringi sese ab ijs, qui in spiritu
eum invocant & veritate, patitur ut etiam in ipso ira sua fer-
vore bonitatis recordatus nec possit, nec velit eas pœnas, quas co-
gitabat, infligere. Etenim si ob unius hominis crimen tota ur-
bes pœnas rependunt, ut Ascreus vates canit: Cur non Dei mi-
nistrorum precibus urbs vel regio aliqua conservetur? Quan-
quam enim de exauditione pijs omnibus facta est promissio:
Tamen

Tamen nescio quomodo plus ponderis habere apud Deum illo-
rum intercessio solet, quorum ipse in Ecclesia utitur ministerio.
Nam si illi non ferre repulsam debet, qui in tribulatione quacunq;
non vacillante fide ipsum invocant: Quid eos non imperaturos
existimabimus, quibus Dei mysteria commissa sunt, quibus à Chri-
sto facta promissio est, quod quacunq; inferne consecerint, illa ea-
dem supernè Deus rata habere velit, quiq; pro verbi divini con-
servatione pro infinitorum hominum conversione cum gemitu se-
penumerò & lachrymis ad Deum preces fundūt? Exempla dabo?
Tàm multa sunt & prompta, ut in eligendo mihi laborandum esse
videam. Annon magnus ille plurimarū gentium pater Abraham
pro perdendis urbibus Deo supplicavit? Supplicavit certè, nec Gen. 18, 23
supplicasset frustra, si exiguus ille justorum numerus, què inve-
niri in ijs posse opinabatur, inventus fuisset. Annon Moyses, qui Exod. 17, 13
cum Deo tanquam familiaris collocutus est, Amalechitarum ex-
ercitum precibus suis sanctissimis fudit, prostravit, delevit? An-
non Samuele orante palantes illa Philistinorum Tyrionumq; 3. Reg. 7. &
copia fulmine fuerunt calitus extincta? Mira & ante illud ^{seqq.}
tempus inaudita victoria! Masphath oppidum erat, in quo
tum temporis jus dicebatur populo Israelitico, quo aliquando
conerant, ut Deo sacra facerent. Quod simulatq; annun-
ciatum est Philisteis, instructissimo exercitu urbem accedunt,
obsident, jam-jam invasuri. Populus repentino metu percussus
lamentari, suam miseriam conqueri, clamare, Samuelem ad-
ire, rogare ut Deo supplicaret, nisi universum populum ab imma-
nissimis hostibus mactari coram oculis suis videre velit. In tàm
magno periculo ipse nihil territus trepidantes consolatur, con-
firmat, bono animo esse jubet. Mandat afferi agnum lactan-
tem, allatum mactat, mactatum ara imponit, impositum incen-
dit, incensum Deo offert. Interim datò signò utring; acies in-
struitur, cornua diriguntur, dimicatur. Samuel verò ad aram
consistere, in altum suspicere, brachia tollere, manus complica-
re, labia movere, orare ad Deum. Quid fit? Cælum operitur

Marc. 9, 29.

nubibus, oritur tempestas, audiuntur tonitrua, fulmina emittuntur in hostes. Tum spectaculum horribile in campis patentibus sequi, dum hostes incredibili timore perculsi & consternati neq; armis uti, neque omnino facere, neque providere poterant. Alij equos ascendere, descendere alij; alij fugere; non pauci occidi, capi, affligi: Multi acceptis vulneribus neque fugere posse, neque quietem pati, niti modo ac statim concidere. Tandem omnia, qua visus erat, constrata armis & cadaveribus, humus ipsa infecta sanguine. O magna vis precum! quid non efficias, si ex vera ad Deum fide promanas? Hoc isti fecerunt, id est sancti viri, insignes Propheta? Vbi hodie, non dicam ex decem, sed ex decies decem, imò ex millibus unus dabitur? Da, & nobis vir eris! Auditores, auditores ne dixeritis istud. Fuit talis, atque utinam esset adhuc! Sed fuit tamen ille, quem ante paucas septimanas in hac exedra vestris oculis vidistis, differentemq; auribus vestris audivistis, cui heu dolor! ante mensem exequias iuvistis, penè dixissem Mylius, is, inquam, talis fuit. Qui quantum suis precibus potuerit efficere, vel inde colligere vobis promptum fuerit, quod homines miserrimos, qui à pessimo & immundo illo spiritu fuerunt obsessi, septies liberavit. Iam scitis ipsi Christo teste hoc genus ab homine nulla re alia pelli posse nisi oratione & ieiunio. Quoties praterea (utar enim vestra humanitate, quia tam diligenter me attenditis) quoties, inquam, vidi ipsum cum a grotos indiseret, summo Zelo, magno spiritu, ardore incredibili pro ipsis orare, ita ut cum vicinitate mortis ab omnibus penè corporis partibus sensus abcessisset ipso presente adhuc vel convalescere viderentur, vel animum e corporeis vinculis sine ullo doloris signo emitterent. Et cui, quaeso, acceptum referendum putatis, quod aliqua adhuc pace patria nostra fruitur? Nonne illorum, qui Ecclesie praesunt, precibus? Sine quibus si esset, immortalium Deum! quae clades à barbarorum hominum feritate in illam emanasset? Nullam florentem haberemus Rempublicam, nullam videremus Ecclesiam, nemo in agris, nemo in urbibus,

nemo

nemo in domo sua tutus esset, tota Germania vel cinis omnino esset, vel abominanda superstitionum officina: Refugit animus, eaq̄ formidat dicere, quæ pertulissimus. Cum igitur tantum valeant p̄y Doctores apud Deum vel ad impediendas, vel leniendas pœnas promeritas, quid restat aliud, nisi ut illis sublatis non modio, aut trimodio, sed ipso horreo ista ingruant? Fulmen est illa apud Prophetam divina vox: Quæsi de ijs virum, Ezech. 22, 30. qui interponeret septem, & staret oppositus contra me pro terra, ne dissiparem eam, & non inveni. Et effudi super eos indignationem meam, & in igne iræ meæ consumsi eos. O beatam igitur terram illam, quæ tales viros habet! miseram, quæ cum habet, non agnoscit: Illam miserrimam, quæ cum habuit, alios habere nequit! Quid obstupescitis Auditores? Quid expallescitis? Nondum audivistis omnia, restant alia, & majora longè, ex quibus meridiana luce clarius patebit, quam ominosus Ecclesiæ Doctorum obitus omni tempore putandus sit. Etenim si ideo DEVS, ut modò dictum fuit, pios Ecclesiæ Doctores rebus humanis eximit, cogitate, cogitate, quàm graves pœnas tam gravium virorum obitus ijs, qui adhuc in vivis sunt, minuetur. Semper in hoc mundo DEVS, quem propter bonitatem optimum, propter potentiam maximum nominamus, inter homines esse quosdam voluit, qui autoritate & sapientia, alijsq̄ virtutibus insignes præ alijs eminent, ut non modò aliqui essent inter eos ordines; sed etiam ipsa humana societas veluti fulcra quedam haberet, quibus inniteretur. Atq̄ hujus quidem divine institutionis summa est in mundo cum ingenti utilitate conjuncta necessitas. Nam quæ vita nostra foret conditio, nisi aliqui essent & ætate graves, & doctrinâ & sapientiâ supra vulgum exculti? Quæ barbaries? Quæ hominum feritas? Quid? quod hujus sapientissimi Dei instituti inter creaturas etiam rationis expertes clarissima cernimus vestigia. Quid enim? Oculos attolle, suspice, illamq̄ pulcerrimam machinam, & illud scintillantibus stellulis lenissimum domici-
lium

lium intueri, intueri, inquam, & mirari. Nonne ibi veluti Rex
& Imperator quispiam constitutus Solest ad cuius ductum ca-
etera astra sese dirigunt? Nonne suum splendorem aliis imper-
tit, & quasi mutuo tradit? Ne igitur hac in parte quicquam de-
esset ad Ecclesiae adificationem, desiderari in sese Deus nihil
passus est. Nam si prima Ecclesia initia consideramus, videmus
omni tempore Deum excitasse quosdam doctrina & sapientia
eximios viros, eosque sanctissimi spiritus sui armis instruxisse, ut
partim caelestem doctrinam à corruptione & depravatione vin-
dicando puram ad posteros propagarent: Partim docendo, mo-
nendo, cohortando homines ab errorum tenebris ad lucem veri-
tatis, à turpitudine vite ad honestatē morum, à suppliciis aeternis
ad immortale premium traducerent. Fuerunt enim ante primi
Mundi interitum atque ita in ipsa nascente Ecclesia multi lau-
datissimi viri, qui primi omnium parentis sanctissima discipli-
na imbuti promissionem divinam contra Satanae furores ho-
stiumque adversantium potentiam acerrimè defenderunt, ut Se-
thius, Enos, Enochus, & alij permulti. Sic post miserabilem ca-
tactysmum fuit & floruit in Ecclesia sanctissimus Patriarcha-
rum ac Prophetarum chorus, qui de venturo liberatore usque ad
extremum vite halitum fuerunt concionati. Ac ne persequar
omnia, statim post Christi & Apostolorum tempora fuerunt illa
Ecclesia lumina & columina Irenaei, Cypriani, Cyrilli, Hierony-
mi, Augustini. Et quamvis eò tandem permittente divina vo-
luntate propter hominum scelera Ecclesiae res essent redactae, ut
eorum incuria qui τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφῆν ἠδονὴν existimabant,
καταλιπόντες τὴν εὐθείαν ὁδὸν ἐξακολούθησαν τῇ ὁδῷ τῆ βα-
λαάμ, ut Petrus eos notavit, vera religio plusquam cimmeriis
tenebris jaceret oppressa: excitavit tamen Deus prestantes vi-
ros quorum operà sustulit pressum diu caput, inque pristinam di-
gnitatem, ut nunc habemus, fuit vindicata. Magnum & in-
gens DEI, ita me DEUS amet, erga homines beneficium! in
q. o commemorando gentium ille Doctor & θεῶν σόμα vix ver-
borum

2. Pet. 2, 13.
de 150

horum satis potest invenire: Ipse dedit, inquit, quosdam Apo- Eph. 4, 11
stolos, quosdam Prophetas, alios Evangelistas, alios Pastores &
Doctores ad consummationem sanctorum in opus ministerij, in
adificationem corporis Christi. Quod si verò à Deo tanti viri
Ecclesie morte subtrahuntur, non potest non id cum ipsius extre-
mo periculo esse conjunctum. Nam quo majoris utilitatis unum-
quodq; est, dum habemus: Eò majus detrimentum nos capere
cum habuimus, quis est quem fugiat? Solem si ex Mundo tollas,
quod tamen quomodo fieri possit non video; sed si tollas, horren-
dis omnia replebuntur tenebris; Si trabes in aedibus vel incidas,
vel demoliaris, nanne illa corruent? At Ecclesie Doctores reli-
gionis trabes sunt, & quod non miraberis; Sol aliquis, immò Matth. 5, 14
Christi ipsius testimonio lux Mundi. Is jam sublatis quid,
quæso vos, futurum est? ne ego dicam vos volo ipsos apud ani-
mos vestros perpendere. Quamvis enim Deus Ecclesiam suam
gubernare aliter potuisset; Tamen divina ipsius voluntati pla-
cuit hominum ministerio inter homines uti, ut ita ipsa Ecclesie
salus periclitetur, si horum operà destituatur. Tanta semper
fuit & adhuc est eorum autoritas, qui Reipublicæ præsumt, ut
ex ijs potissimum ejus felicitas aut infelicitas dependere judi-
cetur. Nam Phæbea vox est: Talis est civitas, quales sunt
principum mores. Hinc etatis accuratam in primis rationem Stobæus
haberi in ijs veteres voluerunt, adeò ut lege cautum à Solone serm. 112.
fuerit, ne quis admodum juvenis ad magistratum aut consulta-
tiones admitteretur, quamvis visus esset prudentissimus. Solent
enim plerumq; in juvenibus, præterquam quod autoritate desti-
tuuntur, magna esse vehementesq; animi commotiones, quas illi
sepe numero magis, quam rationis ductum sequuntur. Hinc fit,
ut ubi tales sunt, novæ opiniones noviq; mores invehantur, qui
tæquam nummi *ἑτοιμὸν* institutis majorum, & priori vi-
tæ intermissi, paulatim invalescentes, vetera opprimunt & abo-
lent, fastidiente seculo antiquitatem. Quod ipsum potest nè un-
quam fieri absq; gravi concussione corporis Reipublicæ? Vetus

F

illud

illud carmen docet, quo interrogantibus: Cedo qui amisistis
Rempubl. tantam tam cito? Respondetur, proveniebant Orato-
res novi, stulti adolescentes. In Ecclesia autem dici non potest
quantum momenti hac una in parte sit positum. Quanquam
enim non semper cani, non ruga, non promissa barba spectanda
sunt, cum nonnulli interdum virtute aetatem superent, & Timo-
theus jure praefatur Dema: Tamen nisi & auctoritate gra-
ves, & longo rerum usu periti, & optimarum plurimarumq; ar-
tium penu instructi, & in vera religione recte instituti sunt illi,
qui in ea clavum tenent, Deus bone! qui malorum montes ibi
conspiciuntur? Quae turba excitantur? Quae tragedia, quam
atroces, quam tristes, quam infausta aguntur! Vera tacet re-
ligio, falsa auditur; Sinceri cultus mussant, adulterini ingru-
unt: Vera dogmata eradicantur, errorum herba, quae fecunda
nimis sunt, profeminantur; Pietas marcescit, impietas succrescit.
Securitas dominatur: Sacra profana omnia habentur. Hinc
ambitio, hinc dissidia, hinc factiones, hinc seditioes. O mise-
riam! o calamitatem! Fallor nisi id divina majestas Zacha-
riae Propheta sub pictura, ut ita dicam & visionis schemate o-
stendere voluit. Postquam enim candelabrum aureum ipsi
monstrasset, quo vera doctrina & religionis sinceritatem in po-
pulo florituram esse significabat tam diu, quam diu ipse superstes
esset: Converso ipsi & a tergo statim volumen volans visendum
exhibuit. Quo ipso haud dubie significatum fuit, quam pri-
mum natura concessisset Propheta, corruptelarum errorumq;
pestem grassaturam, quae veram sinceramq; religionem sit extin-
ctura, & ei inductura funus. Paulus certe Apostolus, qui omni-
bus fere nationibus errore & superstitione cecis, in illa teterrima
nocte verbis factisq; facem prae tulit, absque ambagibus, absq;
verborum involucre Ephesina Ecclesia multis lachrymis predi-
cit, quod post suam discessionem lupi rapaces venturi sint non
parcentes gregi, & exsurrecturi viri loquentes perversa. Quid
igitur tristius, quod periculosius potest Ecclesiae accidere, quam
si &

Cap. 4. & 5.

Act. 20, 29.

si & p̄y, & graves, & docti, & sinceri Doctores mortalitati eri-
piuntur? Hoc erat, quod largissimè profusis lachrymis rex loas
verebatur, cum morti vicinum videret Eliseum Prophetam: Pa-
ter mi, pater mi, exclamans, currus Israël & auriga ejus. Hoc 4. Reg. 13, 14.
erat, quod decumbente Ambrosio animo presagiente metuebat Sigon. lib. 10.
Stilicho, dum preces fieri ad Deum ab omnibus volebat, ut que Imper. oc-
tanti viri morte minaretur pericula, clementer averteret. cident.
Quod si accensâ faculâ historicâ prospectum retrò in prisca illa
secula fecerimus, quàm timebimus! quàm trepidabimus! Am-
brosium mortuum videmus? Videmus barbaras gentes commo-
tas armisq; instructas Italiâ invasisse, debellasse, vastasse. Au-
gustinum animam agere cernimus? Cernimus Vandalos ar-
matus in Africâ incursiones fecisse, agros populatos esse, urbes
& castella oppugnasse, miserabiles strages edidisse: Cernimus
Arianam postem procella restar irrupisse, religionem immutasse,
ingentem hominum multitudinem corrupisse, seduxisse, perdi-
disse. Quid post Elisi mortem acciderit ex Scripturâ notum
est, qua vix sepulto ipso, atq; eo ipso anno quo mortuus ille fuit,
Moabitas in terram venisse testatur. Evolvite jam omnes or-
dine univ̄sa Scripturâ sacra libros à Mose facti initio, Iudi-
cum & Regum Historiam consulite, prophetias replicate, mo-
numenta δεόπνευστα reliqua diligenter excutite, vix credo ul-
lum dari posse ex insignioribus illis, ut Spiritus sanctus eos pas-
sim nominat, populi pastoribus, qui absque aliquo conversionum
publicarum motu, ex genere humano fuerit sublatus. Vel enim
Religionem videmus aliquam passam Eclipsin; vel Remp. ad
minimum afflictam esse, & in extremum discrimen adductam.
Atque utinam hoc exemplis vetustatis tantum nobis cognoscere 4. Reg. 13, 20.
liceret, ut etiam nunc ambigere possemus: Sed nostra ipsorum
mala nullum jam nobis penitus reliquerunt dubitandi locum.
Parietes isti, me Christe! ista scamna, ista pulpita tacitò testimo-
niò quodammodo comprobare videntur. Quid? Nonne ille ex-
tra muros suavius idem videtur vobis confirmare, quoties vehe-

*ventiori murmure deslere & lugere illum apparet fatalem & tristissimum diem, quo post beatissimum B. Lutheri obitum immanes illos barbaros, crudelitatem & sevitiā spirantes vidit, vidit? Immo etiam gladios ore transversos gestantes in sinum suum recepit. Quæ cum ita sint, quod Deus tam eximios viros, quos Ecclesie suæ concessit, ex hac colluvione ad se in cælestem beatitudinem transferat, & quidem ideo, ut irritatus hominum peccatis graves pœnas à populo expetat, vos ipsi cogitate, quid ominus sit, quod tot & tam insignes viros, tanta firmamenta Ecclesie, tanta ornamenta Patriæ, tanta præclarissimarum virtutum laudandarumq; artium lumina hoc tempore è statione sua evocavit. Quid ò misericordissime Pater (dabis enim dolori nostro ut apud te queramur paulisper) quid, inquam, paras? Usquequò Domine? irasceris in finem, accendetur velut ignis Zelus tuus? Quare factus est dolor noster perpetuus? & plaga nostra desperabilis renuit curari? Num obliti sumus nominis tui? num iniquè egimus in Testamento tuo? Num recessit retrò cor nostrum, & manus nostras expaudimus ad Deum alienum? Non pater clementissime non, plane non. Quare igitur futurus es in terra quasi colonus, & quasi viator declinans ad manendum? Quare futurus es velut vir vagus, & fortis qui non potest salvare? Duplicatus ac triplicatus est gladius intersectorum. In portis nostris dedisti conturbationem gladij, gladij acuti & limati ad fulgendam, gladij amicti ad cædem. Heu gladium occisionis magna, qui obstupescere nos fecit, & corde tabescere, & multiplicavit ruinas! Domine, Domine usquequò? Facti sumus opprobrium vicinis nostris, subsannatio & illusio his, qui in circuitu nostro sunt. Adjuva Deus salutaris noster propter gloriam nominis tui, Domine libera nos, & propitius esto peccatis nostris propter nomen tuum. Sed quò me dolor abripuit? Ignosce Pater clementissime, ignosce: Tu justus es, utiq; justus es in omnibus viis tuis, & sanctus in omnibus operibus. Scelera, scelera & peccata nostra commerita sunt, ut ad
alia*

Psal. 78, 4.

Psal. 44.

Ier. 14, 8.

Ezech. 21, 14.

Psal. 78.

Psal. 144, 17.

alia Ecclesie gravissima vulnera hoc tantum vulnus sit adje-
ctum. Est aliqua humani ingenij perversitas, nescio unde ea,
ut nos rerum maximarum etiam & utilissimarum, cum habe-
mus, statim capiat satietas, & ne semel quidem cogitemus, aut
soliciti simus, quare ratione illis frui quam diutissime queamus:

Virtutem incolumem odimus,

Sublatam ex oculis quaerimus invidi,
experientia edoctus Venusinus Poeta scripsit. Quod si ullibi
alias, certe vel maxime in Ecclesia, & ijs, quae ad eam spectant,
verum esse deprehenditur. Verbi sui puritatem Deus concedit
regioni aut populo? Quis pro divino beneficio id agnoscit? Quis
dignas gratias agit? Insignes mittit Doctores? Quis curat hoc?
Mirabimur ergo si stellis Ecclesiae insignibus remotis Deus non-
nunquam putidum fungum aliquem projicit, ut tum demum no-
stra intelligamus bona, cum, quae in potestate habuimus, ea ami-
simus. Illi quidem beati, qui exuti mortalitate nostra omnibus
bonis affluentem illam immortalitatem sunt adepti, & quae af-
ferre molestiam aliquam poterant, videre desierunt. Nos vero
miseri & infelices, qui in hoc exilio relictis illis spoliati sumus,
qui Ecclesiae afflictissima & pene extrema spe pendenti succurre-
re, eamque miris modis adjuvare potuissent. O inanes cogitatio-
nes hominum! O spem fallacem! O ludibria infelicis miseraeque vi-
tae! Quae cum in manibus habere arbitramur, cum nos frui pos-
se quam diutissime speramus, derepente avolant, & in media
letitia ac voluptate deserunt omnibus sensibus hiantes & im-
minentes. Gaudebat antea, se sequi mirum in modum recreabat
tantis ac tam fidelibus suis ministris Ecclesia quae nunc ijs, si mi-
nus extinctis, certe divulsis & abstractis, luctu & squalore pene
confecta, atraque veste & capillis passis miseriam suam sic deplo-
rare videtur; O me miseram! O me inopem! O me derelictam
ab omnibus! Quid conquear? Vbi aut cui conquear? Homi-
nibus? At nemo audit, nemo curat, surdis narro fabulam. Deo?
Ab quam vellem! nisi ob peccatorum meorum peccata avertisse fa-

Horat. lib. 3.
Od. 24.

siem suam vererer. Vnde enim tot & tanta & tam diuturna ma-
la, quæ conjurasse in meum caput videntur? Vix aliquot anni
sunt, cum ex servitute, à vitis & stupris, quæ per vim mihi im-
purissimi homines inferre conabantur, liberata fui. Ah quam
tum gaudebam! quas mihi spes non fingebam? Sed heu vanas
& inanes illas! Tot annos mihi Turca pestem minatur & tor-
menta, quæ tamen hucusq; meis precibus depuli, ejusq; crudelita-
tem à meorum jugulis, à visceribus & membris averti, & adhuc
avertarem: Sed heu me miseram! Est quidam, qui se meum tu-
torem, meum patrem, cæli clavigerum mentitur, propter eum
unum tota in metu sum, quicquid increpuit illum timeo. Ah
quam sevit, & adhuc sedit in mea viscera! Quam indignis,
quàm pessimis modis me habuit! ex meo gremio natos meos ad
gladios, ad cruces, ad flammam rapuit: Mihi verò quas insidias
& quàm diu struit? Armis, armis castrisq; res tentatur. O scelerat
caput! ille meus tutor? ille meus pater? Tot me res circumval-
lant miseram, ut unde emergi possit, non videam: Egestas, vis,
solitudo, injustitia. Et quod mihi lachrymas extorquet in pri-
mis, tot fideles & optimè de me meritos ministros mors abstulit.
Heu misera mihi! Quibus oculis, quo animo illorum funera
aspexi? Nunc illud est, quod si omnes omnia consilia conferant,
mihiq; salutem querant, vix aliquid auxiliij afferre queant.
Video nunc, video in me grassantem Turcam, video stringentem
acimacem: Video mihi insidiantem Papam, video minitantem
pericula. Video ostendentem vincula, quibus constringere me co-
cogitat: Video alios, heu video & vereor! Menè in hac tempo-
ra, in hac mala servatam? Tu, tu Deus me respice, me conserva,
tuares agitur. Sic, inquam, Ecclesia conqueri & suam mise-
riam deplorare videtur. Convertite nunc animos in omnes
Germania partes, & quoniam oculis non potestis, mente, & cogi-
tatione circumspicite, ejusq; statum cum his sanctissimis & tri-
bissimis Ecclesia vocibus conferte, quid videbitis? Suspecta &
suspensa omnia, non aliter atque in domo male sulta signa pluri-
marui-

ma ruina. Contemplamini, quaeso, Ecclesia statum in Austria, in Pannonja, & locis aliis, quibus lachrymis, quibus suspiriis prosequemini? Quis verbis possit exponere crudelitatem & savitiam, quam Antichristi satellites in veritatis confessores exercent?

— — arma crepant, arma, arma loquuntur.

Peream! nisi perisse dixeritis ipsam humanitatem in feris istis, & ferinis hominibus. Heu miram miserandamq; faciem!

— pellitur paternos

In sinu ferens Deos

Et uxor, & vir, sordidosq; natos

Quid verbis opus? Ut annuum omnium confluxus in Oceanum: ita cladum videtur hoc aëvo in Ecclesiam. Et presentia tantum nunc recensco, quid de ijs statuendum putatis, quae imminet? Profecto non immerito aliquis cum Vate Tragico exclaimare queat:

κακῶν δ' ὁ τάλαντος πέλαγος εἰσορῶ
τοσάτων, ὡς ἔμῃ ποτ' ἐκνεῦσαι πάλιν,
μήδ' ἐκπερᾶσαι κύμα τῆσδε συμφορᾶς.

In tanto igitur tantorum malorum concursu, cui non ominosus videatur, tam insignium magnorumq; virorum obitus? Sed enim nos consolari illud debet, quod adhuc sunt alij permulti summi viri, quos non tantum in messem suam misit Deus: Sed ipse etiam haud dubie Ecclesia cura afficitur, quam ad seculi consummationem usque se conservaturum promisit. Eum igitur si toto pectore dilexerimus, si opem ipsius ardentibus precibus imploraverimus, si peccatorum veniam ab eo petiverimus, imminetia pericula cervicibus nostris avertet, Ecclesiae vulnera & contritiones sanabit, vim dexterae suae cohibebit, nosque omnes diutius contra hostium conatus clementer tutabitur. At vos, viri magni, quos in Ecclesiae excubiis constitutos videmus, macti, macti, inquam, animis, gerite bella Domini, quod facitis, Christo duce alacres, confortamini, & robusti este, neq; ad dextram neq; ad sini-

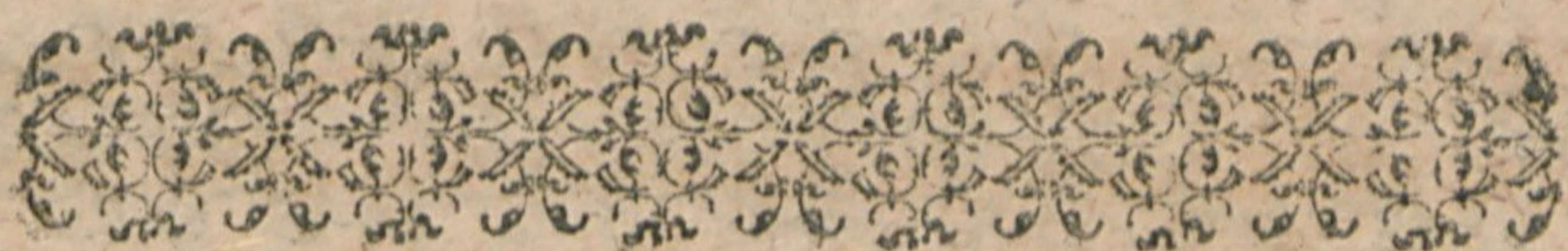
Hor. lib. 2o
Od. 18o

Euripid. in
Hippolyt.
coron.

ad sinistram defleſcite, non labor vos advocet, non hostium poten-
tia & virulentia deterreat. Præstate vos Hunnios, præstate vos,
Rungios præstate vos Gesneros & Mylios, ut sentiant Ecclesia &
veritatis hostes, vos viros, vos Theologos esse. Sic, sic, quam fecit
Ecclesia, jactura compensabitur: Sic vos vigiliarum laborumque
vestrorum non solum hic inter homines magna: Sed in cælo et-
iam divinitus infinitis partibus majora feretis præmia. Vos
enim misera hujus vite confectio, curriculo ad se in cæleste re-
gnum suum Christus recipiet, & sempiternam illam atque im-
marcescibilem coronam capitibus vestris imponet, neque vestris
tantum, sed & illorum omnium, qui diligunt adventum ejus
Quod ratum esse velit autor, & auctor Ecclesie Deus
unus & trinus, cui in omnem aternitatem glo-
ria debetur & imperium.

Epi-

Epitaphium D. HUNNII.

Saxo sepulchrali incisum

in æde parochiali VViteberg.

D. O. M. S.

ÆGIDII HUNNII

S. S. THEOL. D. ET IN ACADEMIIS
MARP. PER ANN. XVI. VVITEMB. XI
PROFESSORIS, ECCLESIAE
HUIUS PAST. ET IN ELECT.
SAXON. SUPERINTENDENT.
CORPUS SUB HOC TUMULO SEPULT. EST.
QUI NATUS ANNO CHRISTI M. D. L. DIE
XXI. DECEMB. PIE IN DOMINO
ANNO SALVAT. M. D. C. III. DIE
IV. APRIL. OBDORMIVIT,
CUM VIXISSET ANNOS LII,
MENSES III. DIES XIV.

Luc. XII.

BEATI SERVI, QUOS VENIENS
DOMINUS INVENERIT VI-
GILANTES,

II. TIMOTH. II.
NOVIT DO-
MINUS QUI
SINT SUI.

PHIL. I.
VITA MIHI
CHRISTUS;
MORI LU-
CRUM.

G

Epita-

Epitaphium D. RUNGI,
Qui sepultus est in arcis
basilica. VViteb.

DEO OPT. MAX. SACR.

HIC SITVS EST

DAVID RUNGIUS

POMER. S. S. THEOL. DOCT.

QUAM ET IX ANNOS PUBLICE
PRIVATIMQ; CUM FIDE ET
LAUDE SUMMA HIC PROFESSUS EST.
TRIUM LING. LATINÆ, GRÆCÆ
HEBRAICÆ, SED ET OMNIS
DOCTRINÆ LIBERALIS PERITISS.
MAGNI INGENII PARITER AC JUDICII
DISPUTATOR SUBTILIS AC PERSPICAX:
CANDORE, MODESTIA, PACIS
STUDIO, AC MORUM SUAVITATE
OMNIBUS CARUS ÆSTIMATUS.
ROSTOCHIUM V. CL. DAV. CHYTRÆI
SUCCESSOR SERIO SEDULOQ; EVOCA-
TUS, NON IRE: SED HIC MORI
DEBUI: QUOD ANIMO-
SISSE FECIT NON.
QUINCTIL. ANNO ÆT. XL.
CHRISTIANO c. l. s. CIV.

Epita

Epitaphium D. GESNERI

Cujus exuvia in eadem basilica communi hominum matri ad diem usq; restitutionis omnium concreditæ sunt.

EPITAPHIUM

PIETATI ET MEMORIAE REV.
ET CL. VIRI,

SALOMONIS GESNERI BOLESлавIA SILESII,
S.S. THEOL. D. ET PROFESS.

IN SCHOLA QUIDEM ANNOS XII
LEGENDO AC DISPUTANDO:
IN TEMPLO HOC ANN. X. CONGIONANDO:
UTRINQ; FIDE ET INDUSTRIA OPT. MAX.
QUI INGENIO, DOCTRINA, JUDICIO, ELO-
QUENTIA, ZELO RELIGIONIS ET
VITÆ INTEGRITATE PAR SUMMIS
ÆVISUI THEOLOGIS:
MONUMENTIS DE DOCTRINA CHRIS-
TIANA EDITIS NOMINI SUO FA-
MAM; PIETATE DOMUM ÆTER-
NAM SIBI VIVUS CURAVIT.

HÆREDD. HOC, QUOD EST
E SAXO P. C. DEFUNCTO
VII. EID. FEBR. ÆTATIS SUÆ XLVI,
CHRISTI 1615 CV.

G 2

Epita-

Epitaphium D. MYLII

Quod cernere licet in tem-

plo parochiali VViteb. ubi corpus ejus,
præstantis. animæ olim-domicilium
sepultum jacet.

DEO OPT. MAX. SACR.

HIC SITVS EST

GEORGIUS MYLIUS

AUGUST. S. THEOL. D

ECCLËSIARUM ELECTOR. SAXONIC. SU-
PERINTENDENS GENERALIS,

ET ACADEMIÆ VVITEBERG. PROFESSOR
(QUONDAM ETIAM JENENSIS) PRIMARIUS:

AUTORITATE, CONSTANTIA, ZELO PIETATIS,
ELOQUENTIA ADMIRABILIS.

HOSTIUM CHRISTIANÆ RELIGIONIS
TERROR:

MAGNI LÜTHERI SPIRITU ET VERITATE
MAGNUS DISCIPULUS,

CUM LUCTU ET DESIDERIO BONORUM
OMNIUM MORTALITATI EREPTUS

ÆTATIS SUÆ LIX.

CHRISTIANO 1615. C. VII.

CUI HÆREDES HOC QUICQUID EST E SAXO
MONUMENTUM

ZACH. 8.

TANTUM VERITA-
TEM ET PACEM
DILIGITE.

P. C.

PRETIOSA IN CON-
SPECTU DOMINI MORS
SANCTORUM EJUS.

PSAL. 115.

INFE-

I N F E R I Æ

Ad tumulos quadrigæ hujus Theologicæ.

MAS lacrimas vobis, atque hæc suspiria magni
 Pro meritis parvum munus habete viri,
 Parvum, haud inficior: sed quò vix dignius ullum
 Manibus hoc vestris tempore ferre queam.
 Virtutes vestras hinc usq; ad sidera notas
 Non decet exiguò deterere ingenio.
 Eximios decet eximios laudare: relictum
 Mi præter gemitus est lacrimasq; nihil.
 Si majora queam, vobis majora tulissem,
 Quæ possum, illa fero: hæc thuris habete loco.
 Et tu præ reliquis nostrâ ò spes unica! MTLI,
 Hæc grata mentis symbola sume meæ.
 Ah! MTLI, MTLI! vocem cognoscis? & audis
 Rauschardi gemitus ad tua busta tui?
 Osi! Sed quid si? Nihil est: frustra omnia, quamvis
 Totus ego gemitu diffuere, & lacrimis.
 Frustrâ, inquam, nihil est: lex illa adamantia Fati
 Denegat, & saxum hoc quod tua membra tegit.
 Ergò QUIESCE tuâ, pater alme, QUIESCE suburnâ:
 Alme QUIESCE pater, perpetuumq; VALE.
 Tempus adest, quando saxum hoc frangetur & urna
 Voce DEI, & nobis restituendus eris.
 Tunc animas inter castas, catusq; piorum
 Te cernam aternum concèbrare Deum.
 Intereâ quoties tristis lux illa redibit,
 Quâ moriens MTLIUS desijt esse meus;
 Tristis erò totus, latasq; ciebo quærellas,
 Ad tumulum & lacrimis humida ferta feram.
 Iamq; QUIESCE tuâ, pater alme QUIESCE suburnâ
 Alme QUIESCE pater, perpetuumq; VALE!

M. C. R.

I.
Ad Ornatissimum doctis-
simumq; Dn. M. Cunradum
Raußhardt.

SI facies cæli nova cernitur, omen inesse
Credimus, & quivis facta futura canit:
Æthereas tentare domos, inquirere sortes,
Nostrâq; in cælum stultitiâ ire juvat.
Dum justus perit immatura morte peremptus,
Quis credit signum muta sepulchra dare?
Nulla subit fati, aut sortis tum cura futura,
Cum nulli signo major habenda fides.
Sed tibi non ita mens leua est Cunrade, ai fertè
Dicendo signa hæc dum potiora mones,
Signa mones, nec vana mones, cum funere justì
Nobis funestum nil nisi funus habet.
Quando perit justus, non pol perit, anteit aternam
In requiem, sed nos tristia fata monent.
Ergo Deum prece placemus, fortasse benigna,
Quod nunc imposuit, sorte levabit onus.

M. Jacobus Werenberg. H.

II.
NULLA SALUS FISCO CHRI-
STUM NOS POSCIMUS OMNES.

AST genus (ò durum!) mortale per arma, per hostes
(Haud ignota loquor) percussum currit amore
Vab! nimio Fisci, neglecto cardine CHRISTI,
In quo stat nostræ cælestis firma salutis

Ancho-

*Anchora: quid? pietatis amor toto exulat orbe,
 Iustitia restat saltem & probitatis imago
 Nubila, sic scandit teterrima Machina muros,
 Sic struit horrendus Stygio Polyphemus in antro
 Insidias Christo: sic vesci sanguine gaudet
 Mortali: atque hebetat nobis penetralia totis
 Christi pertæsis, ut vix det cura quietem
 Cordibus heu! Fisci placidam, ô mala tempora nostra!
 Impietate gravi jamdudum saucius illà
 Christus nos, vacuo cælestis ventre minatur
 Heu passus punire, febre, belloque cruento,
 Dum passus Stygiis errores surgere ab umbris,
 Ordine dum subito quatuor clarissima fontis
 Lumina salvifici, paradysi rore beavit.
 Nonne malum hoc nobis miseris predicere grande
 Sæpe solet? qua nunc animo ab fiducia surgit?
 Nate Deus, clypeus, spes ô fidissima nostra
 Vna salus miseris semper sperare salutem
 Alme tuam (multò quamvis graviora meremur)
 Parcito supplicibus, maneant ut sacra statuta
 Salva tua, & pietas, probitas, Ecclesia salva.
 Funera qui lachrymis spargens Cunrade virorum
 Tantorum, rapuit quos inclementia mortis
 Dira, humectasti Musarum grandibus aulam
 Heu mœstam guttis, Christus (que talia curae
 Sî cælo est pietas) olim pro talibus ausis
 Præmia persolvat: tu instructos arte Pelasga
 Pellere perge tuâ strepitus Rauscharde Minervâ
 Candida perpetuò MTLII vestigia querens.
 Sic Fiscò queres contemptò ritè salutem
 Christi, sit, laudes & sic tua fama manebunt.*

Georg. Paal Stad. Sax. L. L. Stud.

ÖT]s

Ὅτ' ἔπεσον κίων βαρὺ ἤχων ὑψιπόλων,
 Ἐνθ' ἀσκήριτον μέγαρον τάχα ἤριπε καλόν;
 Ἐγχείοντε πέσεν δεδμημένον ὄρχαμνον ἀνδρῶν,
 Καὶ τόθ' ὅλοις λυγρῶ μὲνον ἔσῆκει θανάβοιο.
 Πήματα δειδάμεν δ' αἰνῶς κατὰ τὴν φρένα ἀμμες,
 Μὴ πῶθ' ἰσπερ μεγέθυς κοτέων μὲν ἀτασθαλίῃσιν
 Ἡμετέρῃ ὀλέση πάντας, μάλα περ μακρόθυμον.
 Ὅς χ' ἡμῖν ἄτε κίου ἀφείλετο ποιμένα λαῶν,
 Μὴ ποτε κείνον ὄρα κακὰ ὀφθαλμοῖσιν ἐοῖσι.
 Τῶνεκεν ὦ ραυχάρδε πέλη νῦν ἀξίεπαινον,
 Ὅς τάδε πάντα ἐκόσμησας ῥ' ἀνθεσσι λόγοιο:
 Σοῖο ἄκρουντας πάντας, μέγα εἶλετο θάμβον,
 Λεύκορις εὐλογίας τε τεῆς ἐπιμάστου ἔσαι:
 Τῆσδε μὲνον ῥήτρης σαυτὸν θήσει πολύφημον
 Ἐς χρόνον ἀενάον θ' ἔξεις χ' ἠδισον ἄκρομα.

Valentinus Multzius Schlaccen-
 yaldo-Bohemus,

FINIS.

Gb 777. I

800

ULB Halle 3
 001 618 563

Sb.

EX LIBRIS
 ILLUSTRISSIMI VIRI,
 DN. DAN. LVDOLPHI,
 LIB. BAR. de DANCKELMANN,
 S. REG. MAI. BORVSS. CONSILIARII
 STATVS INTIMI, cetera,
 BIBLIOTHECÆ ACAD. FRIDERICIANÆ
 TESTAMENTO RELICTIS.

VDT

104

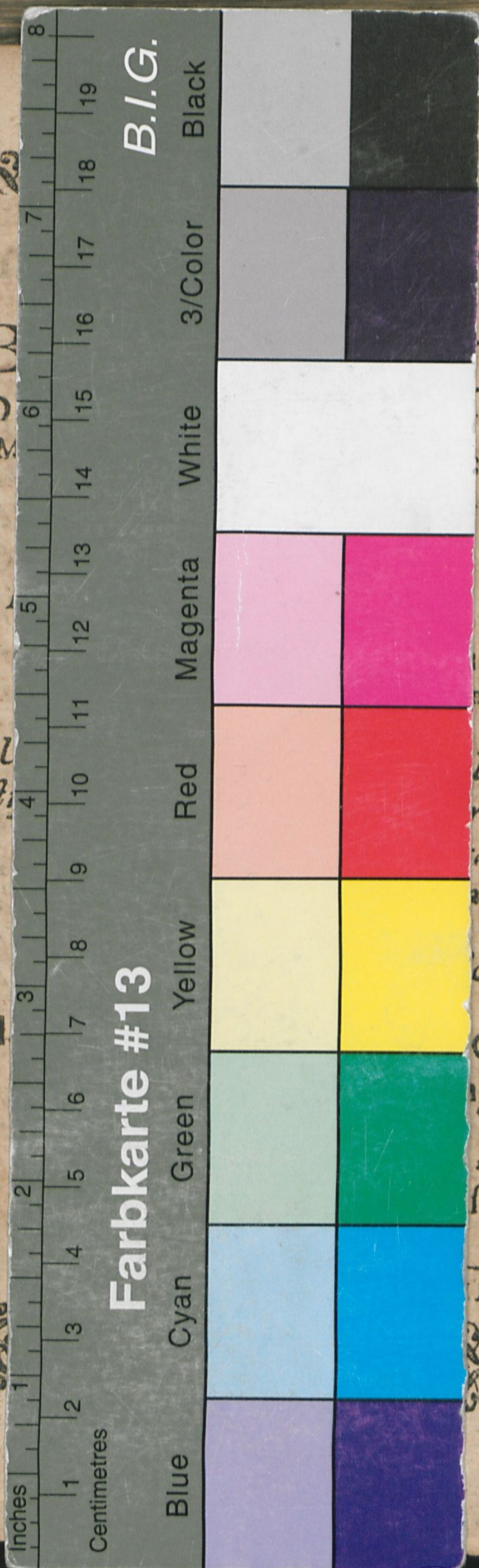
In splendoribus singularis imo celestis hominis filia

nomis sub tanta vniuersalitate
solentur reuerentur de regione
guina. **H**odie cadet pulcherrima
filia populi sui & omni patris obliu
fama sancti spiritus micata sed igne
materiali consumata. **H**ierem cor dicit
ad fidem inclinauerat sed iam in
pergustando deitros amplexus
deit per respicere eius concupierat
in illa iunamur & filia audierat
quia celestis pater illa ut reuerret
in uocauerat **S**ancto igitur narcho
in predicante factum ad mensam pa
tris redit. **E**t cum illum cui male
adheret deseruit. **E**t que centum ca
dos olei dno suo redere debuit.
Accpta cautione sacramentorum
scribit sibi quinque & promeruit
esse illa **S**ic multi in retroactis era
ribus redire a suis errantibus. **S**ic ma
na magdalena sic mulier illa chana
neque per postquam negauerat
redit. **E**t paulus xpi uoce perstrat
responit. **M**arthe a tunc dicitur ipse
pater redit pcomio. **E**t sacheu lico

Cus qui hunc di
nati uerbum transt
cruas ad eum missa
is uoce coniecta
mus: ut dumis pati
nam formam: qui bec
uocam fieri precepit
is dominus noster
Hic martiris offi
cipit. **F**olla.
peccauerunt. **F**olla.
illa tuam quoniam
supplicium p picius
que te impudice de
tatis maria ma
de locum eius
saltequatur.
Donati martiris
Vna condicione

21

G I A

QUI

Æ T A M E N

TISSIMO, ET

oso Theo-

TI BREVI

multis morta-

in omnium

LECTUS TE-

ratissimos pro-

andi gratiã

cademia,

CH ARDO

ago.

neri.

II.

11 5

21.

